

ՄԱՍԻՍ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՇՐՋԱՎԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

35րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 38 (1738) ՀԱԲԱԹ, ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 17, 2015
VOLUME 35, NO. 38 (1738) SATURDAY, OCTOBER 17, 2015

Պաշտօնաթերթ՝
Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան
Արեւմտեան Ամերիկայի

MASSIS Weekly
1060 N. Allen Ave. Suite 101
Pasadena, California 91104

ՄԵՐ ԱՍԿԻՒՆԵՆ

Ուշացած Եւ Անբաւարար Բացատրութիւն Մը

Վերջին ամիսներուն և ու Ան-
ելքահայ գաղութը ունեցաւ ազ-
գային գետնի վրայ կորուստներ:
Դադրեցան լոյս տեսնելէ նախ
«Նոր Կեան» եւ ապա «Նոր Հա-
յաստան» քերքերը:

Ամիսներ առաջ եւ միայն
կողմնակի միջոցներով տեղեկա-
ցանք, որ իր դուներ փակած է
նաեւ Հոլիվուտի «Արշակ Տիգ-
րանեան» վարժարանը, որ աւելի
հան երեսուն տարիներ յաջողա-
դի հայեցի եւ բարձրորակ կրու-
թիւն շամբել հայ երիտասարդու-
թեան:

Թէ ի՞եան Մշակութային
Միութեան հովանաւորութիւնը
վայելող այս վարժարանի ճակա-
տագրի շուրջ խորհրդաւոր լուու-
թիւն կը տիրել անցնող Յունի-
սկ սկսեալ: Նատեր հարց կու
տային մեզի, թէ ի՞նչ համար հայ
մամուլը չանդրադանար այս
իրադարձութեան, երբ այնքան մեծ
աղմուկ բարձրացած էր տարի-
ներ առաջ, Կիպրոսի «Մելքոնեան»
հաստատութեան փակման առ-
քի: Պաշտօնական յայտարարու-
թեան բացակայութեան պատճա-
նաւ, պատշան չէնք գուած անդ-
րադանալ այս իրողութեան,
անթշղութիւններու մեջ չի մալու
համար:

Լուութեան պատը բանդեց
Արեւմտեան Ամերիկայի թեմի մի
բանի շաբաթ առաջ հրապարա-
կած պաշտօնական յայտարարու-
թիւնը, որ եկաւ բաւականին լոյս
սփուելու դպրոցի փակման ան-
շուող կարգ մը մանրամասնու-
թիւններուն վրայ եւ յատկապէս
իրենց կողմէ կատարուած առա-
ջարգնեամբ, դպրոցի գոյութիւնը
պարագանեան դպրոցի գոյութիւնը
պարագային:

ԵԱՀԿ գլխաւոր քարտուղար
Համարեցի Զանիեր Մուսկուայի
մէջ յայտարարած է, թէ զարաքաղ-
եան հակածարտութեան ներկայ
իրավիճակը սպառնալիք է ամբողջ
տարածաշրջանի համար:

«Այս բացարձակապէս պայ-
թիւնավտանդ իրավիճակ է: Մի
քանի միջադէպէր տեղի ունեցած
են, որոնց բնոյթը վտանգաւոր է,
որի անկացունութեամբ՝ տարածաշր-
ջանի ու Աստրէցիանի եւ Հայաս-
տանի միջեւ սահմանին», - ըսած
է Համարեցի Զանիեր, յայտնելով
որ Հայաստանի եւ Աստրէցիանի
նախագահները կը ծրագրեն մօտ
ապագային հանդիպութեան կամ
համար ստեղծուած իրավիճակը:

«Կը կարծեմ, այս այն պահն
է, երբ միջազգային հանրութիւնը
իսկապէս պէտք է ուժեղացնէ մնշու-
մը երկու կողմերուն վրայ եւ
ուշադրութիւն հրաւիրէ այս իրա-
վիճակի քաղաքական լուծման անհ-
րաժեշտութեան վրայ», - յայտա-
րարած է Համարեցի Զանիեր:

Ան նաեւ ըսած է, որ ԵԱՀԿ
ունի յատուկ խումբ, որ կը զբաղ-
ուի այդ տարածաշրջանի հակո-
ղութեամբ, բայց այդ մնացուն
խումբ չէ, այլ յատուկ խումբ է, որ
կը հաւաքուի անհրաժեշտութեան
պարագային:

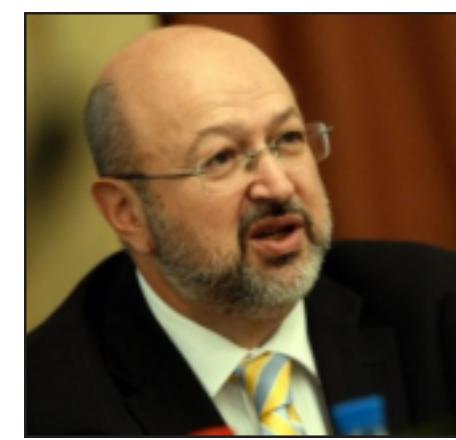
Ամերիկացի Յայտնի Երգիծաբան Գոնոն Օպրայըն Նկարահանում կը կատարէ Հայաստանի մէջ

Գոնոն Օպրայըն հայկական տարագով՝ Գառնի տաճարին առջեւ: Կողմին
իր օգնական Սոնա Մովսէսեան

Ամերիկեան TBS հեռաւաեսիլի
ալիքի ուշ երեկոյան սփուռող ամէ-
նօրեայ յայտագիրի յայտնի երգի-
ծաբան Գոնոն Օպրայըն այս օրե-
րուն կը գտնուի Հայաստան: Այս
մասին կը տեղեկացնէ Հայկական
Համագումարը, որու ներկայացու-
ցիչները պատահաբար հանդիպած
են Օպրայընին, երեւանի «Մարի-
ոթ» հիւրանոցին ներս:

Օպրայըն տեղեկացուցած է
որ, Հայաստան եկած է իր օգնա-
կան Սոնա Մովսէսեանի հետ, յա-

ԵԱՀԿ գլխաւոր քարտուղար
Համարեցի Զանիեր

«Մենք նախապատրաստած
ենք շարք մը սկզբունքներ եւ
քայլեր, որոնք անհրաժեշտ է իրա-
կանացնել, մասնաւորապէս՝ միջա-
դէպէրու հետաքննութեան մեխա-
նիզմ ստեղծել», - ըսած է ԵԱՀԿ-ի
գլխաւոր քարտուղարը՝ աւելցնե-
լով, «Մենք պէտք է աշխատինք,
որ երկու կողմերը կարողանան
իրենց ներդրումը ունենալ այդ
հարցի կարգաւորման մէջ: Մենք
կը հետեւինք իրավարձութիւննե-
րու զարգացման ներուժին, իսկ
այն, անկեղծ ըսած, մտահոգիչ է՝

Ծար. Էջ 4

Ցեղասպանութիւնները
Հետազոտողները կոչ
Ծրած են Գերմանիոյ՝
ճանչնալ Յայոց
Ցեղասպանութիւնը

Ցեղասպանութիւնները Հետա-
զոտողներու Միջազգային Ընկերակ-
ցութիւնը (International Association of
Genocide Scholars (IAGS) Գերմանիոյ
խորհրդարանին կոչ ըսած են ճանչ-
նալու Հայոց ցեղասպանութիւնը:

Ընկերակցութիւնը նամակ ու-
ղարկած է Գերմանիոյ Պունտեստակի
նախագահ Նորպերտ Լամերտին,
Խորհրդարանի Արտաքին Յարաբե-
րութիւններու կոմիտէին եւ երկու
խմբակցութիւններու դեկալարներուն:

Կազմակերպութեան յայտարա-
րութեան մէջ ըստած է, որ Գերման-
իոյ կառավարութեան կողմէ Հայոց
ցեղասպանութեան ճանչչումը կեն-
սական կարեւորութիւն ունի մի-
ջազգային տեսանկիւնն: Բացի այդ,
Հայոց ցեղասպանութեան վերաբեր-
եալ գերմանական փաստաթուղթե-
րը կարեւոր պատմական նշանակու-
թիւն ունին:

Կազմակերպութիւնը գերմանա-
ցի օրէնսդիրներուն կոչ կ'ընէ Հայոց
ցեղասպանութեան 100-րդ տարելի-
ցին գրաւոր եւ պաշտօնապէս ձեւա-
կերպէլ Պունտեստակի Պուլոր խմբակ-
ցութիւններու իրաւական դիրքորո-
շումները, որոնք կը ճանչնան Օս-
մանեան կայսրութենէն ներս հայե-
րու, ասորիներու, յոյներու հանդիպ
իրագործուած ցեղասպանութիւնը:

Սահմանադրական Հանրաքուէն Պիտի Կայանայ Դեկտեմբեր 6-ին

Հայաստանի նոր Սահմանադ-
րութեան նախագիծի շուրջ ժո-
ղովրդային հանրաքուէն տեղի պի-
տի ունենայ Կիրակի, Դեկտեմբեր 6-
ին:

Կեդրոնական Ընտրական Յանձ-
նահանգով հաստատելով հանրաք-
ուէի ժամանակացույցը, յայտարա-
րեց, որ քարոզարշաւը կարելի է
սկսի այժմէն իսկ: Սակայն հեռա-
տեսիլ եւ ուստիրուի միջոցաւ քա-
րոզութիւնը իրաւական դիրքորո-
շումը:

Վենետիկի Յանձնաժողովը, որ
դրական գնահատական տուած էր
Սահմանադրական բարեփոխումնե-
րուն, իր ղեկավար Ճիամփ Պուլոր
իու բերնով յայտարարեց, որ Հա-
յաստանի մէջ տեղի ունեցած նախ-
որդ ընտրութիւնները չեն համապա-
տասիանած միջազգային չափանի-
շերուն:

Վենետիկի Յանձնաժողովը, որ
դրական գնահատական տուած էր
Սահմանադրական բարեփոխումնե-
րուն, իր ղեկավար Ճիամփ Պուլոր
իու բերնով յայտարարեց, որ Հա-
յաստանի մէջ տեղի ունեցած նախ-
որդ ընտրութիւնները չեն համապա-
տասիանած միջազգային չափանի-
շերուն:

Միջազգային Ականդալ Հայաստանում

ՄՈՒՍԱ ՄԻՔԱՅԵԼԵԱՆ

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Հաս էութեան ստացւում է, որ
ընդդիմութեան մեղադրանքները
արդէն համուլմ են միջազգային
մասշտաբների, ինչը, սակայն, չու-
նենալով հաւաստի ապացուցներ,
կը նշանակի, որ ընդդիմութիւնն
այլեւս ներքին մեղադրանքներով
չի կարողանում քօղարկել իր
քաղաքական անարդիւնաւէտու-
թիւնը, անցնում է ընդամէնը աւե-
լի լայն մասշտաբների:

Խնդիրն այն է, որ Հայաստանի հասարակութեան համար Հայաստանի իշխանութիւնների անելիքի առումով անհնար բան ացլեւս չկայ, այսինքն՝ Հայաստանի քաղաքացիները համոզուած են անկասկած, որ չկայ մի փատ բան, որ այս իշխանութիւններից հնարաւոր չէ սպասել, որ չկայ մի բան, ինչի առաջ իշխանութիւնները կանգ կ'առնեն յանուն սեփական շահերի, չկայ մի բան, որից անգամ կ'ամաչեն: Հայաստանի հասարակութիւնն այս առումով

կասկածներ չուսի վաղուց:

Եւ ուրասն զաշառն սս զասս-
տիկին, թէ ոչ՝ կարող է հետաքր-
քիր լինել միմիայն իրաւական
պրոցեսի տեսքով, երբ ներկայաց-
ուեն փաստեր։ Իսկ քաղաքական
առումով հասարակութեանը հե-
տաքրքում են այլ փաստեր՝ ընդ-
դիմադիր որեւէ ուժի որեւէ մի
կենսունակութեան փաստ, եթէ կայ;
Առաջմ, դժբախտաբար, բոլոր
փաստերը խօսում են միայն անկեն-
սունակութեան մասին՝ դժբախ-
տաբար, ինչն էլ, ըստ էութեան,
իշխանութիւններին տալիս է բո-
լոր չափերն անցնելու աւելի ու
աւելի մեծ հնարաւորութիւններ։
Դէ, իսկ Հայաստանի իշխանու-
թիւնները, ինչպէս արդէն վերը
նշուեց, այս հարցում, իհարկէ,
չունեն ոչ մի սահմանափակում
ոչ ախորժակի, ոչ էթիկայի։

«ԺԱՄԱՆԱԿ»

Երեւան-Սոսկուա՝ Փոխադարձ Մեսիջներ

ԴԱԻԻԹ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Ոուսաստանի Հայերի Միութեան Նախագահ Արա Աբրահամեանի օրերս արած յայտարարութիւնը, թէ ինքը մտադիր է Հայաստանում կուսակցութիւն հիմնել եւ մասնակցել առաջիկային հոգրարանական ընտրութիւններին, կարծես թէ, անհանգստացրել է Սերժ Սարգսեանին ու նրա թիմին։ Արա Աբրահամեանի՝ կուսակցութիւն հիմնելու եւ 2017-ի ընտրութիւններին մասնակցելու մասին յայտարարութիւնից անմիջապէս յետոյ հրապարակուեց ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինի շնորհաւորանքը Ռուսաստանի Հայերի Միութեան ստեղծման 15-ամեակի կապակցութեամբ։ Պուտինը յատուկ շեշտել էր Արա Աբրահամեանի կազմակերպութեան ունեցած ներդրումը Ռուսաստանի եւ Հայաստանի աւանդական բարեկամական կապերի ամրապնդման հարցում։ «Անցած տարիներին ՌԴՄ-ը վերաճել է հեղինակաւոր հասարակական կազմակերպութեան, որը ներկայացնում է աշխարհի ամենամեծաթիւ հայ համայնքը՝ մօտաւորապէս 3 մլն մարդ։ Դուք ծանրակշիռ աւանդ էք ներդրում մեր երկրում ազգամիջեան յարաբերութիւնների ներդաշնակեցման գործում»,- աս-

ուած է ՈԴ նախագահի շնորհա-
ւորական հեռագրում, որը զետեղ-
ուած է Կոքմիլի կալրում:

Պուտիխնի այս յայտարութիւնը
մեկնաբանուեց, իբրև կանաչ լոյս
Արա Աբրահամեանի հայտառան-
եան քաղաքական նորամուտին։
Սրանից անմիջապէս յետոյ հրա-
պարակուեց Ռուսաստանի Հայերի
Միութեան ստեղծման 15-ամեակի
կապակցութեամբ Սերժ Սարգս-
եանի շնորհաւորական ուղերձը,
որը բացի այս կարգի տեքստերին
բնորոշ շաբլոն ձեւակերպումնե-
րից բաւական երկիմաստ ակնարկ
էր պարունակում։ «ՌՀՄ-ի կայաց-
ման գործում որոշիչ դեր խաղաց
կազմակերպութեան հիմնադրի եւ
անփոփոխ ղեկավարի՝ Արա Աբրա-
համեանի նպատակառուղղուած աշ-
խատանքը, ով երկար տարիներ
մշտապէս բնակուելով Ռուսաստա-
նում, շատ բան է անում մեր
եղբայրական պետութիւնների մի-
ջեւ բազմակողմ կապերի հետագայ
ամրապնդման համար», - ասուած
էր Սարգսեանի ուղերձում։

«Երկար տարիներ մշտապէս
Ռուսաստանում բնակուելու» հան-
գամանքի առանձնակի կարեւորումն
այս դէպքում, հազիւ թէ, զուտ
պատահականութիւն լինի: Ինչպէս
գործող սահմանադրութեամբ, այն-
պէս էլ Դեկտեմբերի 6-ին քուէ-
արկութեան դրուելիք բարեփո-

Պաքում Իրարանցում Է Սկսուել Հայաստանի Սպառնալիքից Յետոյ

ՆԱՅԻՐԱ ՀԱՅՐՈՒՄԵԱՆ

պէջանը ռազմական գործողութիւններ կը սկսի:

Այս նախաղասութիւնը բեր-
ուած է որպէս անուղղակի խօսք,
ինչը կասկածներ է յարուցում
դրա հաւասարիութեան վերաբեր-
եալ։ Հաւասարակշռուած Ուորլի-
քը հազիւ թէ Ատրպէջանի անու-
նից պատերազմով սպառնար Հա-
յաստանին։

Φωασταγή, ζωγιαστανή! Κρητ-
δήρης Λαριαρεπής δανιναζποιδέρ
Παφιποιδέρης ήρακιαν ποι φιτανόφαταποιρ
ενια ήμαθαρποιδέρης: Τωα Κρηνιζανακή, ορη-
ρανινακρηποιθήιεννερην αιταρηποιαδ
ενια, ορηρη ρηνθαρεφροιδέρης Παφιποιν αιγα-
καδί αιδίν δαχνακήιγνερηρη οφνηποι-
θεκαδέρη φιρράποιδέρης έρη ηδηδηποιδέρη-
κηρηρηλέρη ζωγιαστανήρης: Τωα Νιγαννα-
κηποιδέρης έρη ινακει αιτηκηδηποιαδ
αποια-ρηποιηρη δανιναζποιδέρης, ορηρη Πα-
φιποιν ήρη ήμαθαρη ανηθηηηλατηρηλέρης έρη
ξιαδηποιηρης:

Նախագույն պատմութեանն ասում է, որ
ճանաչումը կը լինի այն դէպ-
քում, եթէ Ատրպէջանի ռազմա-
կան արկածախնդրութիւնները շա-
րունակուեն: Այդ արկածախնդ-
րութիւնները շարունակում են:

Հայաստանը կը գնա՞յ Ասան
բասի եթէ Առահետանը ուսահ եռ

Քաջլլ, սիէ Ամրապէջամը կսպօր ըր
յաւակնութիւնները եւ դադարեց-
նի սալրանքները: Ներկայիս ստա-
տուս-քուոն այնքան փխրուն է, որ
այն պէտք է ամրապնդել եւ առանց
ուազմական առիթի: Դրա համար
անհրաժեշտ է Հայաստանի քաղա-
քական կամքը եւ առաջին հեր-
թին ազգային շահերով առաջ-
նորդուելու ունակութիւնը: Այդ
շահերն ինչ-որ պահի կը թելադ-
րեն ԼՂՀ անկախութեան ճանաչ-
ման ակտը:

«ՀՐԱԳԻՐ»

Մամին
Ընդհանուր

ՄԱՍԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՊԱՇՏՈՆՅԱԲԵՐԹԻ
ՍՈՑԻԱԼ-ԴԵՄՈԿՐԱ.Տ ՀՆՉԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍՍ.ՎՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւական Ավելիկանի Շոցանի

ԽՄԲԱԳԻՐ՝

Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:

USA \$50.00, \$100.00 (First Class)

Canada \$125.00 (Air Mail)

Overseas \$250.00 (Air Mail).

All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.

Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ԼՈՒՐԵՐ

«Նոյեմբերի 1-ին Մենք Ժողովրդավարական Չեղու Կը Պատժենք». Կարօ Փայլանը՝ Անգարայի Պայթիւնների Մասին

Թուրքիացի քրդական «Ժողովրդավարական» (HDP) կուսակցութիւնը ժողովրդավարական ձեռով է պատժելու չոկտեմբերի 10-ին Անգարայում տասնեակ մարդկանց կեանք խլած պայթիւնների մեղաւորներին: NEWS.am-ի թղթակցի հետ զրոյցում նման կարծիք յայտնեց կուսակցութիւնից պատգամաւոր ընտրուած, ազգութեածք հայ պատգամաւոր կարօ Փայլանը:

«Իմ ցանկութիւնն է, որ մինչեւ խորհրդարանական ընտրութիւնները բացայացած լինի Հոկտեմբերի 10-ին տեղի ունեցածը եւ մեղաւորները պատժուեն: Մենք վրէժ չենք լուծերու, շարունակելու ենք խաղաղութիւն քարոզել, իսկ նոյեմբերի 1-ին մենք նրանց կը պատժենք ժողովրդավարական ձեռով: Մենք չենք ցանկանում՝ արիւն թափուի, մենք խաղաղութիւն ենք ուզում», - ասաց հայ պատգամաւորը:

Թէ ով է կանգնած չոկտեմբերի 10-ին տեղի ունեցած արիւնալի դէպքերի հետեւում, կարօ Փայլանը չցանկացաւ անուններ տալ: Նրա խօսքով՝ ձեռագիրը նոյն է. 2007թ. Յունուարին սպաննուեց Հրանդ Դինքը, ամիսներ առաջ Սուրուչում նմանատիպ պայթիւն տեղի ունեցաւ, մինչեռ ոչ ոք

Թուրքիայի խորհրդավանդի անդամ Կարօ Փայլան

չպատժուեց. «Իմ նշած եւ ոչ մի դէպքում ուսումնամիրութիւն չկատարուեց, մեղաւորներին չյայտնաբերեցին, չպատժեցին: Իրաւապահ մարմինները բոլոր դէպքերում էլ փակում են իրենց աչքերը՝ առանց հետեւանքների մասին մտածելու»:

Յիշեցնենք, որ թուրքիացի մայրաքաղաք Անգարայում 2015թ. չոկտեմբերի 10-ի առաւտեան արհմիութիւնների կազմակերպած իշաղաղութեան հանրահաւաքի ժամանակ տեղի են ունեցել հզօր պայթիւններ, որոնց հետեւանքով գոհուել է առոնւազն 97, վիրաւորուել 246 քաղաքացի:

Օրիան Փամուք. «Երդողանը Երկիրը Հասցրել է Անդունդի Եզրին»

Թուրք յայտնի գրող, Նոբել-եան մրցանակակիր Օրհան Փամուքը քննադատել է թուրքիայի նախագահ Ռեջիփ Թայիփ Էրդողանին՝ ամելով, որ վերջինս երկիրը հակամարտութեան եզրին է հասցրել:

Իտալական «La Repubblica» թերթին տուած հարցազրոյցում Փամուքն ասել է, որ թուրքիայում աճող անկայունութիւնը կապուած է ընտրութիւններում էրդողանի կուսակցութեան պարտութեան հետ: «Նա չկարողացաւ քրդերին համոզել, որ քուչարկեն նախագահական հանրապետութիւն ստեղծելու իր նախագծի օգտին», - ասել է գրողը:

Փամուքը նշել է, թէ վախենում է, որ իրավիճակը կարող է քաղաքացիական պատերազմի հանգեցնել, անդեկացնում է AFP-ը:

«Ամբողջ երկիրը հասկացել է նրա հաշուարկը: Նախ նա չցանկացաւ իՊ-ի դէմ պայքարող միջազգային կողմից յանկացնել, յետոյ համաձայնեց անել այն, ինչ իրեն խնդրեցին ամերիկացիները՝ միաժամանակ սկսելով ուժակութել քրդերին», - յացտարարել է

Թուրքյայտնի գրող, Նորելեան Փամուք

նա:

Փամուքի խօսքով, թուրքիայում մարդիկ ասես կաթուածահար եղած լինեն, որովհետեւ խաղաղ երկրից թուրքիան յանկարծ յայտնուել է իՊ-ի եւ քրդերի միջեւ պատերազմի արանքում: «Ես անհանգիստ եմ, որովհետեւ գիտեմ, որ էրդողանն ուղղում է մեն-մենական կառավարել եւ համընդգրկուն համաձայնագրի վերաբերեալ բանակցութիւնները: Կիրժինի գիրժինի բատութեանը:

ԵԱՀԿ Գլխաւոր Քարտուղարը

Շարունակուածէլ-էն

յատկապէս ծանր սպառազինութիւններու կիրառումը», - ընդգծած է ԵԱՀԿ-ի գլխաւոր քարտուղարը:

Լամպերթօ Զանիեր դարարաղեան հարցին անդրադարձած է Ռուսաստանի արտաքին գործոց նախարար Սերգէ Լաւրովի հետ մածուլի միատեղ ասուլիսի ընթացքին: Մինչ Լաւրովի հետ

հանդիպումը, ան Ղարաբաղի հարցը քննարկած է նաեւ ՀԱՊԿ-ի գլխաւոր քարտուղար Նիկոլայ Բորդիկովի հետ:

Նիկոլայ Բորդիւժա յայտարարած է, որ ՀԱՊԿ-ն ու ԵԱՀԿ-ն համաձայնած են միասին աշխատավարձեան կարգաւորման վրայ:

«Մենք պայմանաւորուած ենք համալիր քայլերու շուրջ, որ պէտք է միատեղ կատարենք: Մասնաւո-

Ֆրանկոնիայի Կազմակերպութեան Համաժողովը 5 Բանաձեւ է Ընդունել, Որոնցից Մէկը՝ Ցեղասպանութիւնների Մասին

Ֆրանսախիոս երկիրներու՝ Ֆրանկոնիոն Միջազգային Կազմակերպութեան նախարարական համաժողովը երեւանի մէջ

Հոկտեմբեր 10-11 Երեւանուում տեղի է ունեցել ֆրանսախիոս երկրների՝ ֆրանկոնիայի Միջազգագային Կազմակերպութեան նախարարական համաժողովը, որի ժամանակ 5 բանաձեւ է ընդունուել, որոնցից 3-ը՝ Հայաստանի նախաձեռնութեամբ: Դրանցից մին վերաբերում է ցեղասպանութիւնների կանխարգելմանը:

Այս մասին Հոկտեմբերի 12-ին՝ ֆրանկոնիայի միջազգային կազմակերպութեան գլխաւոր քարտուղար Միջազգայի ժամանակ մամուլի ասուլիսի ժամանակ, ասել է ՀՀ արտգործնախարար Հեղանական համաժողովը:

«Մենք բաւական չերծ հանդիպում եւ զրոյց ենք ունեցել: Դա յաջող նախարարական համաժողով էր: Կը ցանկանայի նշել, որ այդ նախարարական համաժողովը:

ԵՄ Հայաստանի Հետ Նոր Համաձայնագրի Մանդատ է Տուել

ԵՄ Խորհուրդը լի-ազօրել է Եւրայանձնածողովին եւ Բարձր ներկայացուցչին բանակցութիւններ սկսել Հայաստանի հետ նոր, իրաւաբանորէն պարտադիր եւ համընդգրկուն համաձայնագրի վերաբերեալ բանակցութիւնները:

Որոշումը կայացուել է Հոկտեմբերի 12-ին, Լիւքսեմբուրգում, արտգործնախարարների մակարդակով: Այդ մասին NEWS.am-ի հարցման ի պատասխան յայտարարել է ԵՄ արտաքին գործերի եւ համագործակցութեան դեպարտամենտի մամուլի ծառայութեան աշխատակից Վիրժինի Բատութեանը:

ԵՄ-ն հաւատարիմ է Հայաստանի հետ համակողմանի համագործակցութեան հետագայ զարգացմանն ու ամրապնդմանը բոլոր ոլորտներում, որոնք Արևելեան գործընկերութեան շրջանակներում:

Բանակցութիւնների պաշտոնական մեկնարկը նախատեսուած է մինչեւ տարեկը:

սուր հակամարտութեան կարգաւորման խնդիրը», - ըսած է Բորդիւժա:

ԵԱՀԿ-ի ու ՀԱՊԿ-ի գլխաւոր քարտուղարները քննարկած են նաև Ուգրանիոյ արեւելքը ստեղծուած իրավիճակը:

ՈՒՐ ՄՆԱՅ «ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԳԱՐՈՒՆ»Ը

ԹՈՒՏՈՒԶ

20րդ դարու արաբական աշխարհի խռովայոյգ վիճակը պատճառ դարձաւ բռնատիրութեան եւ ոչ ժողովրդավարական իշխանութիւններու հանդէպ բողոքի եւ պայքարի համատարած իրավիճակի սրման:

«Արաբական Գարուն»ի առաջին ազդանշանը ծնունդ առաւ թունուզի մէջ 2010ի Դեկտեմբերին վերջ տրուեցաւ ինքնիշխան Զէն էլ Ապիտինի կառավարութեան: Նախկին կառավարիչը Պէն Ալին, իր կնոջ եւ հետեւորդներուն հետ փախուստ տուաւ դէպի արտասահման: Արդարեւ, նախկին կառավարիչը՝ 2011ի Յունիսին, իր բացակայութեան 35 տարուան բանտարկութեան դաստապարտուեցաւ, ամբաստանուելով որպէս գող եւ կաշառակեր: Արաբական խաղաղասէր այս երկրէն ներսներկայիս անգործութիւնը 15 առ հարիւրի ասհմաններուն մէջ է, միւս կողմէ իսլամիստ ծայրայեղականներուն համար թունուզը կը նկատուի որպէս իրենց յաջորդ թիրախներէն մին:

ԵԳԻՊՏՈՍ

2011 թուականի ձմրան վերջերուն ու գարնան սկիզբը, Գահիրէի թահրիր հրապարակին վրայ սկսաւ երիտասարդ եղիպատացիներու զանգուածային բողոքը: Անոնք կը պահանջէին 30 տարիներէ ի վեր իշխող Հոսնի Միւլպարաքի իշխանութեան վերջ տրուիլը: Շաբաթներու հսկայական ցոյցերուն եւ բռնարարքներուն որպէս հետեւանք անտիպարագաներու տուաւ:

Առժամեայ զինուորական իշխանութեան օրով տեղի ունեցած 2012ի երեափիսանկան ընտրութիւններուն յաղթական ելան իսլամ եղբայրները, գլխաւորութեամբ Մոււհամմատ Մորսիի: Այս նոր իրավիճակին դէմ կանգնեցան Հոսնի Միւլպարաքի հետեւորդները եւ բողոքի ցոյցերով տեսորներու եւ սպանութիւններու խառնակ վիճակ մը ստեղծեցին: Երկրի անդորրութիւնը, տնտեսութիւնն ու զբօսաշրջութիւնը մեծապէս տուժելէ ետք, 2013ին իշխանութեան գլուխն անցաւ Ապտէլ Ֆաթթահ Միսին:

87 ամեայ Մոււլպարաք զինուորական բանտի հիւանդանոցին մէջ ներկայիս կը սպասաէ իր երրորդ դատավարութեան: Այս անգամ ամբաստանուած է կաշառակերութեամբ եւ սպանութիւններով: Մորսին եւս բանտարկուած կը մնայ եւ ամբաստանուած է գլխաւորաբար քսան հազար բանտարկեալներու ազատ արձակումով, որոնցմէ շատեր «իսլամ եղբայրներ» կազմակերպութեան անդամ են:

Նշենք նաեւ որ Միսին 2014 Մայիսին կայացած նախազահական ընտրութիւններուն յաղթական դուրս եկած էր: Մակայն իր կառավարութիւնը յետաձգել տուած է խորհրդարանական ընտրութիւնները:

ԼԻՊԻԱ

Ներշնչուելով շրջապատի իրավիճակին եւ ազդուելով օտար միջամտութիւններէն լիպիացի ըմբոստ ցեղախումբեր սկսան քաղաքական նպատակներ հետապնդել եւ համախմբուիլ տապալելու համար երկրի տասնեակ տարիներու իշխանապետ Մոււհամմատ Քատտավին: Եօթ ամիսներ շարունակ ՆԱԹՕ-ի օգուժի յարձակումներուն շնորհիւ մեծապէս քաջալերուած ըմբոստները կրցան ձերբակալել եւ ապա սպաննել Մոււհամմատ Քատտավին 2011ի Հոկտեմբերին, վերջ տալով չիւսիսացին Ավրիկէի քարիւով հարուստ այս երկրի ղեկավարի 42 տարուան իշխանութեան: Արիւնալի բախումները ցարդ վերջ չեն դատած 6 միլիոն հպատակ ունեցող լիպիոյ մէջ:

Պէնազի եւ Թրիփոլի քաղաքներու իշխանութիւնները չեն կրցած խաղաղ կեանք մը ապահովել ստեղծելով անիշխանական իրավիճակ մը, որմէ կրնան օգտուիլ իսլամիստ ծայրայեղականները:

ՍՈՒՐԻԱ

«Արաբական Գարուն»ի հեղինակները գրեթէ ամենուրէք կրցան ներքին յեղափոխութեամբ տապալել այդ երկրի վերիշխան ղեկավարները: Սուրիան բացառութիւն կը կազմէ: Արդարեւ աւելի քան չորս տարիներէ ի վեր շարունակուող քաղաքացիական կոհիւներով չի կրցան վար առնել նախազահական Պաշտամ Ասատը:

Միացեալ Նահանգներն ու արեւմտեան շատ մը երկիրներ զօրավիդ կանգնեցան հակակառավարական ոյթերուն, իրենց հետ ունենալով նաեւ արաբական երկիրներու սիւնսի մարտնչողները, տապալելու համար Ասատի շիխթ իշխանութիւնն ու ալաւի փոքրամասնականները:

Իրերու լոյսին տակ ծայրայեղ իսլամիստները յայտարարեցին որ Սուրիոյ մէկ տարածքին վրայ «խալիֆա»ութիւն կ'ուզեն հաստատել եւ իրենց ասհմանները տարածել մինչեւ իրաք: Անոնք սպառնացին նաեւ

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱՆԵՐ ԸՆԿ. ԳԱԼՓԱՔԵԱՆԻ ԵՒ ՄԵԹՐ ԹԵԹՐ ԹՈՒՐՍԱՐԳԻՍԵԱՆ ՀԵ

ՏԵԹՐ ԹՈՒՐՍԱՐԳԻՍԵԱՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՏՈՐԻ ՇԱՄՈՒՆԻ ԵՒ ՍԱՄԻՐ ԺԱԱԺԱՅԻ ՀԵՏ

ՍՈՐԻ ՇԱՄՈՒՆԻ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՆԱԽԱՐԱՐ. ՄԱՐԴԿՈՒԹԻՒՆԸ ՉԿԱՐՈՂԱՑԱՒ ԴԱՍԵՐ ՔԱՂԵԼ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ

Հոկտեմբերի 9-ին՝ Հայոց ցեղասպանութեան գուէրի լիշատակը յաւերժացնող Ծիծեռնակաբերդի յուշահամալիր այցելութիւնից-Հայոց ցեղասպանութեան թանգարան-ինստիտուտի ցուցանմուշներին ծանօթանալուց յետով, ֆրանսացի եւրոպական հարցերի պետքարտուղար Հարլեմ Դեզիրը խոստովանել է, որ հոգին տակնուվրայ է եղել, եւ լսած պատմութիւններից ինքը ցնցուել է:

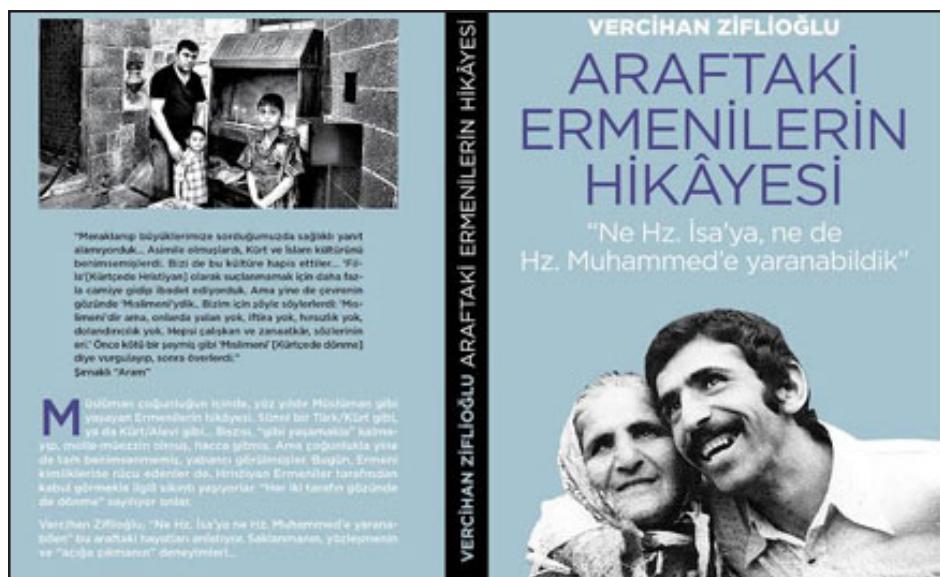
Դեզիրը, «Արմենապէս»-ի հարցին ի պատասխան, շեշտում է, որ Հայաստան այցելելով չէր կարող չփալ Ծիծեռնակաբերդի յուշահամալիր, յատկապէս, երբ այս տարի լրացել է Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցը, եւ իր երկրի նախագահը՝ ֆրանսուա Օլանդը, հենց այդ վայրում է ոգեկոչել նրանց լիշատակը:

«Փաստագրական տեղեկութիւնների շնորհիւ նախ ծանօթացանք

այդ տարածաշրջանում ապրող մարդկանց կենսակերպին, տեղեկացանք մարտիրոսութեան ու նախճիրի մասին, որ տեղի ունեցաւ սկսած 19-րդ դարից: Յետոյ արդէն վերջնակիտում եղաւ երիտթուրքիրի կազմակերպած ցեղասպանութիւնը: Ինչ-որ մի տեղ այս ամէնը նաեւ միջազգային հանրութեան անտարբերութեան հետեւանք է: Գնայած բացում դիւանագէտների, մտաւորական-ների վկայութիւններին, աշխարհովոյ տուեց այդ ցեղասպանութիւնը: Սա մարդկութեան պատմութեան մէջ առաջին ցեղասպանութիւնն է՝ կազմակերպուած մեթոդաբար ողջ պետութան կողմից՝ վարչական ապարատի ու բանակի ներգրաւուածութեամբ՝ Գաղափարախոսու-

Շար.թ էջ 19

ՀԱՅԱԶԳԻ ԼՐԱԳՐՈՂԻ ԳԻՐՔԸ ԹՈՒՐՖԻՎՅՈՒՄ ՍԱՌՅՅ Է ԿՈՏՐՈՒՄ

Ա 1+- Ստամբուլաբնակ հայագիր լրագրող վերջինան Զիփլուլիի 12 տարուայ աշխատանքը ամփոփուել է մի գրքում: Լոյս է տեսել նրա «Հայրի պատմութիւնը, որոնք քաւարանում են: Մենք չենք սիրաշահում ոչ Յիսուսին, ոչ Մուհամեդին» գիրքը: Այն ներկայացնում է լրագրողի՝ Արեւելեան Անատոլիայում արուած հետագոտութիւնները: Վերջինանը խոստովանում է՝ հեշտ աշխատանք չի եղել, դժուար է եղել իսլամացուած հայերի վառահութիւնը շահելը:

Բայց այն օրից, ինչ լոյս է տեսել

գիրքը, վերջինանը ամէն օր նամակներ է սասանում իսլամացուած հայերից, որոնք ներկայացնում են իրենց գաղտնի պատմութիւնները: Օգոստոսին գիրքը լոյս է տեսել 1000 տպաքանակով, որն արագ սպառուել է: Առաջիկայում գրախանութերում կը յացնուի երկրորդ 1000 օրինակը:

Ի դէպ, սա իրեն «100 տոկոս լրագրող» համարող վերջինան Զիփլուլիի առաջին գիրքը չէ: Նա երեք գրքերի հեղինակ է, եւ առաջիկայում լոյս կը տեսնի եւս մէկը:

ՀԱՄԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԸ 2700 ՏԱՐԵԿԱՆ Է, ՆՇՈՒԵՑ ԷՇՄԻԱԾՆԻ ՏՕՆԸ

Էջմիածնի 2700-ամեակի տօնակատարութեան միջոցառումների շարքը սկսուել է էր դեռ 2 օր առաջ: Յոբելեանը լիշարժան դարձնելու նպատակով էջմիածնի Զոյայի անուան փողոցն ամիսներ առաջ կոչուեց զօրավար Անդրանիկի անունով, տեղադրուեց նաեւ զօրավարի բարձրաքանդակը:

Քաղաքում տեղադրուել է էր նաեւ անուանի երգահան Ռոմանոս Մելիքեանի բարձրագույն պարունակութիւնը: Հինգ մասնակի բարձրագույն պարագաները կազմակերպուած էին 215 աշակերտ: Շինարարական աշխատանքների իրականացման համար քաղաքապետարանի պիտուծէից ներդրուել է 9.4 մլն դրամ: Երեխաները սովորում են գեղանկարչութիւն, դեկորատիվ կիրառական արուեստ:

Էջմիածնի հիմնադրման 2700-ամեակի տօնակատարութեանն այսօր մասնակցել է նախագահը Մերժ Մարգարեանը: Վաղ առաջաւեան սուրբ Հոկիփահմէ հեղեցուարեւանութեամբ՝ Վազգէն Մարգարեանի աւան փողոցի սկզբնամա-

կառուցուելու է մարգական համալիր : Սկզբում կը կառուցուի լողաւազանի մասնաշնչնքը, յետոյ մարգաղաճինը: Քաղաքում կան մարգաղաճպրցներ, սակայն իրենց տարածքով աւելի փոքր են: Նախագծի հեղինակ, ճարտարապետ Արմէն Մելքոնեանն է:

Հիմնանորոգումից յետոյ այսօր վերաբացուել է նաեւ էջմիածնի եղիշէ թաղեւոսեանի անուան գեղարուեստի պարոցը, որտեղ սովորում է 215 աշակերտ: Շինարարական աշխատանքների իրականացման համար քաղաքապետարանի պիտուծէից ներդրուել է 9.4 մլն դրամ: Երեխաները սովորում են գեղանկարչութիւն, դեկորատիվ կիրառական արուեստ:

Քաղաքի տօնին լաւագոյն նուէր էր նաեւ քաղաքացիական

տում, բացուեց սպարապետի պրոնզէ կիսանդրին: Ներկայ էին Վազգէն Մարգարեանի ընտանիքի անդամները, որոնց էլ տրուեց յուշարձանի բացման պատիւը: Նախկին վարչապետ Արամ Մարգարեանը գոհուակութեամբ է ընդունել սպարապետի կիսանդրու բացման նախաձեռնութիւնը հոգեւոր մայրաքաները: Պարունակութեամբ կատարուեց ամուսնութեամբ է առաջին գրանցուածութեամբ:

Էջմիածնի 2700-ամեակի կապակցութեամբ հոգեւոր մայրաքանակը էին այցելել քոյլ քաղաքների բարձրագանձները: «Մենք միշտ զօրովիդ ենք էջմիածնին՝ մեր կատարած գործերով ու նուիրումներով», ասում է նա: Հայութիւն գրանցուածութեամբ է առաջին գրանցուածութեամբ:

Էջմիածնի 2700-ամեակի կապակցութեամբ հոգեւոր մայրաքանակը էին այցելել քոյլ քաղաքների բարձրագանձները: «Մենք միշտ զօրովիդ ենք էջմիածնին՝ մեր կատարած գործերով ու նուիրումներով», ասում է նա: Հայութիւն գրանցուածութեամբ է առաջին գրանցուածութեամբ:

Քաղաքի հիմնադրման յոբելեանական տօնին նուիրուած հանդիսաւոր նիստը բացուեց Արմաւիրի թեմի առաջնորդ տէր Սիոն եպիսկոպոս Աղամեանի օրհնութեամբ: Քաղաքի տօնի կապակցութեամբ մի շարք մտաւորականներ արժանացան էջմիածնի պատուաւառապետ Արթուր Խանջեանը:

Քաղաքի հիմնադրման յոբելեանական տօնին նուիրուած հանդիսաւոր նիստը բացուեց Այսօր նաեւ համագործակցութեան յուղագիր կապուեց էջմիածնի եւ ֆրանսացի Շալվի Շաւանիու քաղաքապետ Արթուրի միջեւ:

ՄԱՅՔԸՆ ԱՐԱՄԻ «ԳԱՂԹԱՎԱՆՈՒԹԻՒՆ» ՔԱՆԴԱԿԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Երեքշաբթի Հոկտեմբեր 6, յետ միջօրէի ժամը 6:30-ին, Նիւ Եռք քաղաքի սրտին վրայ գտնուող առաջնորդանիստ գեղակերտ Ս. Վարդան Մայր Տաճարի շրջափակին մէջ՝ թեմակալ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Խաժակ Արք. Պարամեծան մասնաւոր արարողութեամբ օրհնեց եւ բացումը կատարեց հանրածանոթ արուեստագէտ Մայքրլ Արամի «Գաղթականութիւն» քանդակին: Ներկայ էին մօտ 400 հրատիրեաներ:

Բազմաթիւ պատուաբեր մրցանակներ շահած արուեստագէտ Մայքրլ Արամի մեծ ծնողները

Շար. էջ 19

ցեղասպանութենէն վերապրողներ են: Հայկական գարդերով պատրաստուած անոր ընտանեկան առարկաները միջագային ճանաչումի արժանացած են եւ Ամերիկայի 50 նահանգներու ծանօթ վաճառատուներու մէջ փնտուուած իրեր են: Մեծ եղեռնի զոհերու լիշտապահին եւ թեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առիթով, Մայքրլ Արամ «Գաղթականութիւն» խորհրդանշական քանդակը պատրաստած է: Փայլուն պողպատեայ պատուանդան մը՝ որուն մէջտեղը Պատմական

«Գաղթակարը առաջացել է այն պատճառով, որ չնայած Հայաստանում կան հազարարոր արշաւային ուղիներ, միեւնոյն է, դրանցից միայն մի քանիսն են քարտէզագրուած: Եւ նոյնիսկ այդ դէպքում Հայաստանում ուղղակի չկայ արշաւի որեւէ ստանդարտ ընթացակարգ եւ դա երկրի ամենազեղեցիկ շրջանները դարձնում է անհասանելի Հայաստան այցելողի համար: Հայաստանի շրջաններն արտաքին աշխարհից մեկուսացուած են: Ար-

Շար. էջ 19

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՇԱԲԱԹՈՐԵՎՅ ԴՊՐՈՅԻ ՎԵՐԱՄՈՒՏՆ ՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆԻ ՄԱՐՄԷԼԵԱՆ

Շաբաթ, 12 Օգոստոս 2015ին ընթացք առաւ Փաստինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցու շաբաթօրեայ դպրոցի վերամուտը: Ամարուայ արձակուրդէն վերադարձող հին ու նոր սաները կրկին անգամ մէկտեղուած էին իրենց սիրելի դպրոցի շրջափակին ներս՝ սիրոյ ու կարօտի զգացումներ փոխանցելով իրենց դասընկերներուն եւ ուսուցչիներուն: Տնօրէն Պրն. Նորայր Տատուրեան ողջունելով աշակերտներն ու ծնողները բեղմնաւոր ուսումնական տարբջան մաղթեց դպրոցի բոլոր սաներուն:

Ներկայացնելէ ետք ուսուցական կազմը, Պրն. Տատուրեան ընդգծեց շաբաթօրեայ դպրոցի կարեւորագոյն դերը հայապահանման սրբազն գործին մէջ, ապա՝ ներկայացուց հերթական աշխատանիս-

տը, որ պատրաստուած էր մանկավարժական նոր ու արդիական մօտեցունմերով, որուն նպատակն էր.

- Զարկ տալ հայ լեզուի ու հայ մշակութի պահպանումին,

- Քաջատեղեակ ըլլալ հայ ժողովուրդի դարաւոր պատմութեան,

- Վառ պահել հայ ազգացին դիմագիծն ու արժէքները:

Վերամուտը փայլող ու պանծացնող Հայաստանի անկախութեան 24-րդ տարեդարձին վերամուտի գուգադիպող յաշորդ շաբաթը հետաքրքրական էր ու յատկանշական. Շաբաթօրեայ դպրոցի համայն աշակերտութիւնն ու ուսուցչական կազմը փառաւոր հանդիսութեամբ նշեցին Հայաստանի Անկախութեան 24-րդ տարեդարձը: «Հայրենիքը սիրելու եւ գնահատելու համար նախ եւ առաջ-

Շար. էջ 19

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԲՈՍԱՇՐՋԱՅԻՆ ԵՒ ԱՐԵԱՒԱՅԻՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՔԱՐՏԵՍԱԳՐՈՒԻՆ ԲԶԻՋԱՅԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾԻ ՀԱՄԱՐ

«ONE Armenia»՝ շահոյթ չետապնդող կազմակերպութիւնը սկսած է «HIKE Armenia» արշաւը, որով ճանապարհորդներուն համար հասանելի կը դարձնէ Հայաստանի բնաշխարհը՝ բջջացին յաւելուածի միջոցով: Ինչպէս՝ ըստ «Արծէնփրես»-ի՝ կը տեղեկացնեն կազմակերպութենէն, 2015-ի գարնան «ONE Armenia» (1A) կազմակերպութիւնը ստեղծած էր Inside Yerevan ուղեցոյցը, որ կ'օգնէ հազարաւոր մարդոց, ինչպէս զբոսաշրջիկներուն, այնպէս ալ տեղացիներուն՝ ճանչնալու երեւանը ներսէն: Այս արշաւով «ONE Armenia»-ն կ'ընդլայնէ սահմանները՝ դուրս ելլելով մայրաքաղաքէն դէպի Հայաստանի բնաշխարհը եւ արդիւնաբերական մայրաքաղաքէն դուրս գտնուող համար: Համար միջնադարուն մէջ փնտուած իրեր են: Մեծ եղեռնի զոհերու լիշտապահին հանդիսավոր մարդութիւն մէջ գրանցած է: 1A-ի համահիմնադիր եւ թուալին մարքելի մասնագիտ Պատրիկ Սարգսեանի խօսքով՝ իրենք պիտի համագործակցին շարք մը ոլորտներու մասնագիտներու հետ՝ արշաւներու (hiking) ոլորտը հիմնովին զարգացներու նպատակով:

«Գաղափարը առաջացել է այն պատճառով, որ չնայած Հայաստանում կան հազարարոր արշաւային ուղիներ, միեւնոյն է, դրանցից միայն մի քանիսն են քարտէզագրուած: Եւ նոյնիսկ այդ դէպքում Հայաստանում ուղղակի չկայ արշաւի որեւէ ստանդարտ ընթացակարգ եւ դա երկրի ամենազեղեցիկ շրջանները դարձնում է անհասանելի Հայաստան այցելողի համար: Հայաստանի շրջաններն արտաքին աշխարհից մեկուսացուած են: Ար-

տաքին կապերի բացակայութեան հետեւանքները եւս դարձել են սոցիալական եւ տնտեսական խնդիրների պատճառ գիւղերում»,՝ ըստ է ան: Ատոր համար ալ «HIKE Armenia»-ի առաջին քայլը պիտի ըլլալ տեղական արշաւներու մասնագիտներու հետ ծիանալ ու Հայաստանի մէջ քանի մը արշաւացին ուղիներ գծել՝ տեղացի արշաւականներու կողմէ ընդունած մէջազգացին չափանիշներուն համապատասխան:

Նախագիծի երկրորդ հասուածին մէջ պիտի ստեղծած էր արդիւնաբերական մարդութիւն հետ ծիանալ ու Հայաստանի մէջ քանի մը արշաւացին ուղիներ գծել՝ տեղացի արշաւականներու կողմէ ընդունած մէջազգացին չափանիշներուն համապատասխան:

Նախագիծի երկրորդ հասուածին մէջ պիտի ստեղծած էր արդիւնաբերական մարդութիւն հետ ծիանալ ու Հայաստանի մէջ քանի մը արշաւացին ուղիներ գծել՝ տեղացի արշաւականներու կողմէ ընդունած մէջազգացին չափանիշներուն համապատասխան:

Armenian Missionary Association of America ("AMAA") and Syrian Armenian Relief Fund ("SARF")

With the participation of the Religious Leadership of the Armenian Apostolic, Catholic and Evangelical Churches

Cordially invite you to a

SPECIAL PUBLIC GATHERING

with

REV. HAROUTUNE SELIMIAN

President of Armenian Protestant Community of Syria

&

Member of the Central Committee of "SHDAB"
"Syrian-Armenian Emergency Relief and Reconstruction Organization"

Արքայական Հայոց Օգևութեան և Վերափակում Մարմին

Presenting

The Ongoing War in Syria and its Ramifications on the Syrian-Armenian Community

Wednesday, October 21st, 2015

Reception and Refreshments at 7 pm

Program at 8 pm

At

Western Diocese of the Armenian Church, Kalaydjian Hall
3325 N. Glendale Blvd, Burbank, CA 91504

Open to the Public

massis Weekly

Volume 35, No. 38

Saturday, October 17, 2015

FM Nalbandian: Azerbaijan Responsible for Escalation of Tensions

YEREVAN -- Azerbaijan bears full responsibility for the escalation of tensions in the Karabakh conflict zone, Armenian Foreign Minister Edward Nalbandian said at the 31st Ministerial Conference of the International Organization of La Francophonie. He informed the participants about the ceasefire violations by Azerbaijan, which claimed a number of human lives.

Minister Nalbandian said Azerbaijan bears full responsibility for the escalation of the situation, and stressed it's proven by Baku's refusal to accept the Minsk Group proposals on the settlement of the conflict, the frequency of deliberate military provocations.

The Minister added that by turning down the Minsk Group offer to create mechanisms for investigating border incidents, Azerbaijan creates obstacles for the efforts of the international community towards the peaceful resolution of the conflict.

The Armenian Minister reminded that at the 15th Summit of la Francophonie the heads of state and government of the member states expressed their unequivocal support for the efforts of the OSCE Minsk Group

targeted at the resolution of the Karabakh conflict.

Lamberto Zannier, the Secretary General of the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) is set to organize more talks on the Karabakh conflict settlement that includes a meeting of the leaders of Armenia and Azerbaijan.

Zannier said that he had discussed the Nagorno-Karabakh conflict with CSTO Secretary General Nikolay Bordyuzha.

"We are concerned about the increase of violence in the region and at the Armenia-Azerbaijan border. We need to work with the political leadership," the OSCE secretary-general said.

"We had meetings with the [Armenian and Azerbaijani] foreign ministers during the UN General Assembly in New York, meetings of the Minsk Group co-chairs. Such a meeting is possible in fall. We hope that perhaps a meeting between the presidents of Armenia and Azerbaijan will take place," he added.

Meanwhile, it also emerged on Monday that the OSCE Minsk Group co-chairs representing the United States, Russia and France plan to pay another visit to the region.

Turkish Military Helicopters Violate Armenia's Airspace

YEREVAN (RFE/RL) -- Turkish military helicopters twice violated Armenia's airspace earlier this week, according to a senior Armenian government official.

"We had such incidents on October 6 and October 7. There were border incursions from Turkey and they lasted for 2-4 minutes." Artyom Movsesian, head of Armenia's Directorate General on Civil Aviation, was quoted on Saturday by the Yerevan daily "Hraparak" as saying.

Movsesian told the paper that the Turkish military helicopters flew into the airspace over Armenia's Armavir province bordering the Iğdır and Kars provinces in northeastern Turkey. The provincial capital, also called Armavir, is located 45 kilometers west of Yerevan.

In Movsesian's words, Armenian civil aviation officials were quick to demand explanations from their Turkish counterparts. The latter attributed the airspace violations to bad weather, he said.

"Air traffic controllers in Ankara said that the helicopters chose that route in order to bypass an area of bad weather conditions," added the official.

Armenia's defense and foreign ministries declined to comment on Movsesian's claims on Saturday. A Defense Ministry spokesman told RFE/RL's (Azatutyun.am) that it has nothing to add to them yet.

The reported incidents occurred just a couple of days after Russian warplanes violated Turkey's airspace while carrying out bombing raids in Syria. The Turkish government and NATO, of which Turkey is a member, condemned those incursions, dismissing Moscow's claims that its Su-30 jets accidentally strayed into Turkish territory due to bad weather.

The Russian ambassador to Turkey was twice summoned to the For-

Continued on page 4

Armenian to Hold Constitutional Referendum on December 6

YEREVAN -- Armenian President Serzh Sarksian has signed a decree setting December 6 as the date for the country's referendum to change the constitution in order to establish a parliamentary republic.

Sarksian made the move on October 8, days after parliament voted on October 5 to hold such a referendum.

To pass, the amendments will have to be approved by the majority of referendum participants making up at least one-quarter of Armenia's 2.5 million or so eligible voters. It needs to garner at least 620,000 votes.

Hundreds of opposition activists had for several days been protesting against the constitutional changes.

The reform opponents maintain that the proposed amendments to the Armenian constitution are aimed at enabling Sarksian to indefinitely stay in power in a different capacity after the end of his second and final presidential term in 2018.

Sarksian has denied this, saying that he will not become prime minister or parliament speaker in case of Armenia's transformation into a parliamentary republic. The president, his HHK and other political allies say that such a radical change would on the contrary decentralize power and facilitate the country's democratization.

According to the proposed changes, presidential powers will be transferred to the parliament and the president will no longer be elected via a direct vote of the people but rather by parliament.

The presidential term would also be extended from five to seven years.

Francophonie Conference in Yerevan Passes Genocides Resolution

YEREVAN -- The 31st Conference of Ministers of Foreign Affairs of the International Organization of La Francophonie (OIF) held in Yerevan on October 10-11 passed 5 resolutions including the one "On Preventing Genocides" initiated by Armenia.

The resolution refers to the OIF Secretary General Michaëlle Jean's statement on the occasion of the 100th anniversary of the Armenian Genocide, in which she paid tribute to the memory of the Armenian Genocide victims and expressed her support to the Armenian people.

The resolution particularly notes that the Organization strongly condemns all genocides and crimes against humanity that have claimed a huge number of human lives, pays tribute to

the memory of the victims of those crimes and pledges to take measures to reinforce the mechanisms of prevention of genocides and crimes against humanity.

Under the resolution, the organization also commits to bolster cooperation between the state and governments to stop impunity of the perpetrators.

Also, the Ministerial Conference adopted resolutions on "Francophonie as an area of peace, tolerance, plurality, dialogue and mutual understanding," "Challenges to the 21st Conference of the member states of the UN Framework Convention on Climate Changes (UNFCCC)," "Refugees and Migrants," "Youth Participation in Francophone Structures." The first two were initiated by Armenia.

EU Authorized to Start New Talks with Armenia

YEREVAN -- The European Union and Armenia will start negotiations on a new legal framework for their relations, it emerged on Monday.

Armenian Foreign Ministry spokesman Tigran Balayan wrote on his Twitter account that "the EU Foreign Affairs Council has authorized the EU Commission to launch negotiations with Armenia on a new legal base."

In a statement released today French Secretary of State for European Affairs Harlem Desir welcomed the approval of the negotiating mandate for an agreement of cooperation between the European Union and Armenia.

Brussels and Yerevan have been moving towards the opening of the talks since 2013 when Armenia unexpectedly decided to withdraw from the process of EU association following more than three years of negotiations on a relevant agreement.

Instead, the government in Yerevan signed up to a Moscow-led customs union and became a member of the Eurasian Economic Union (EEU) formed by Russia, Belarus and Kazakhstan in January 2015.

It is expected that the new deal between the EU and Armenia will cover concrete areas of political and economic cooperation, but, as has repeatedly been stated by the two sides, will not contradict Armenia's membership commitments to the EEU.

Hosting European Council President Donald Tusk in Yerevan in July Armenian President Serzh Sarksian said: "I can't imagine Armenia's development without reforms and I can't imagine reforms in Armenia without [use of] European experience and assistance... Therefore, while being a member of the EEU, we will continue to closely cooperate with the EU."

Tusk, for his part, then said: "Armenia can count on the European Union's continued support to advance on a whole range of political and social reforms, and to improve the protection and promotion of human rights and fundamental freedoms."

Conan O'Brien Shooting an Episode of his Late-Night Show in Armenia

HOLLYWOOD -- TBS's late-night show host Conan O'Brien is taking his show to Armenia, according to the Hollywood Reporter.

The Show star will be the first American late-night host to ever do a show from the country. Sona Movsesian, O'Brien's longtime assistant who is of Armenian descent, has joined him. The visit is a first to the country for both and O'Brien's broadcast will be the first by a host of an American late-night show from the nation.

The show is slated for broadcast on Time Warner's TBS on Tuesday, November 10, at 11 p.m. and will be available a day later across digital and mobile venues operated by the network and O'Brien's Team Coco outlets.

The trip will mark the first time in

Armenia for both O'Brien and Movsesian. "I think it's every boss's responsibility to take their assistant back to their ancestral land," said O'Brien. "That's why I'm going to make sure my next assistant was born in a five-star resort in Tuscany."

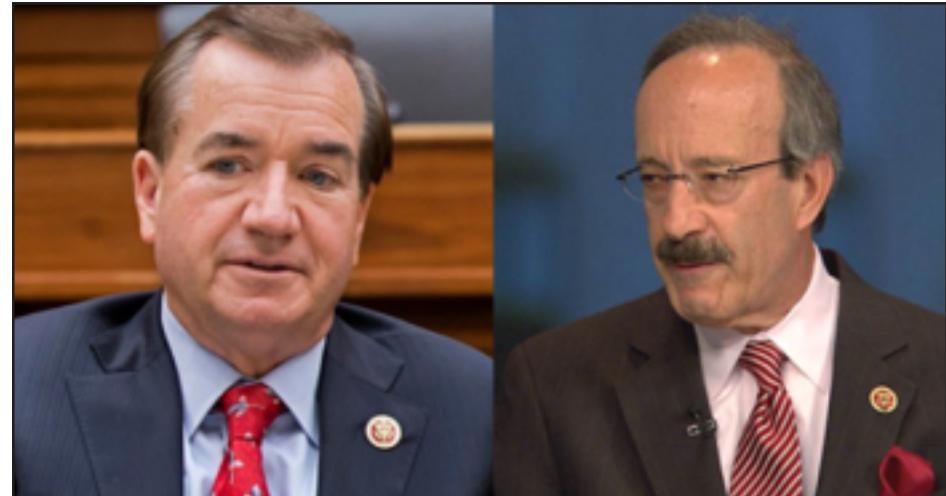
In addition to doing shows in New York, Chicago, Dallas and Atlanta, the host most recently filmed Conan from Comic Con in San Diego. In the spring, he made headlines as the first American late-night host to shoot in Cuba in more than 50 years.

O'Brien is planning to continue to do shows from various locations around the globe, with specific details being released over the next few months.

Conan airs Monday through Thursday at 11 p.m.

Congressional Letter Calls for Removal of Snipers

Additional Observers, Investigative Mechanisms Along Karabakh-Azerbaijan Border

By Taniel Koushakjian
Florida Armenians Managing Editor

House Foreign Affairs Committee Chairman Ed Royce (R-CA) and Ranking Member Eliot Engel (D-NY) are circulating a bipartisan letter asking their Congressional colleagues to support renewed U.S. leadership in the South Caucasus.

The two senior legislators are currently collecting signatures on a letter addressed to Ambassador James Warlick, U.S. representative to the OSCE's Minsk Group which is responsible for mediating a resolution of the conflict over Nagorno Karabakh. The Royce-Engel letter specifically calls for the U.S. and OSCE to abandon the failed policy of false parity in responding to acts of aggression, noting that: "The longstanding U.S. and OSCE practice of responding to each new attack with generic calls upon all parties to refrain from violence has failed to de-escalate the situation. Instead, this policy of artificial even-handedness has dangerously increased tensions. There will be no peace absent responsibility."

The legislators propose three concrete steps that would, "in the short-term, save lives and help to avert war. Over the longer term," the letter says, "these steps could contribute to a comprehensive and enduring peace for all the citizens of the region."

Specifically, the letter calls for:

1. An agreement from all sides not to deploy snipers along the line of

contact;

2. The placement of OSCE-monitored, advanced gunfire-locator systems and sound-ranging equipment to determine the source of attacks along the line of contact; and

3. The deployment of additional OSCE observers along the line of contact to better monitor cease-fire violations.

According to sources familiar with the negotiations, the governments of Armenia and Nagorno Karabakh have both pledged their support for these confidence-building measures, while Azerbaijan has repeatedly opposed them.

Thirty-five members of Congress have signed the Royce-Engel letter to Ambassador Warlick, including Armenian Caucus Vice-Chair Rep. Gus Bilirakis (R-FL). In addition to the House Foreign Affairs Committee leaders, House Permanent Select Committee on Intelligence Chairman Rep. Devin Nunes (R-CA) and Ranking Member Adam Schiff (D-CA) are also supportive.

In fact, Congressman Schiff wrote a separate letter to Ambassador Warlick last week warning that "unwillingness to speak plainly about the aggressor in this conflict sends the message to Azerbaijan that it can act with impunity." "I do not believe the cause of peace is served by ignoring Azerbaijan's increasing belligerence and the suggestion that both parties are equally to blame for violence along the Line of Contact when that is not the case," Schiff's letter states.

Cooperation Between Armenia and Canada Effective

YEREVAN -- On October 9, the meeting between Foreign Minister Edward Nalbandian and Canada's Minister of International Development and La Francophonie Christian Paradis.

Welcoming the guest, Minister Nalbandian mentioned that despite the distance between Armenia and Canada, the two states effectively cooperate both on bilateral and multilateral formats and the recently intensive high-level contacts create a firm basis for the development of the relations.

Expressing gratitude for the reception, hosting of Conference of Ministers of Foreign Affairs of the International Organization of La Francophonie (OIF) and high-level of

the organization of the event, Minister Paradis thanked for the support of Michaëlle Jean candidature for OIF Secretary General, announced by Canada at the Dakar Summit.

During the meeting, pending issues on the agenda of OIF member-states and steps to resolve them were touched upon.

The Ministers discussed steps, undertaken for the activation of political dialogue, facilitation of visa regime, expansion of trade and economic cooperation between states.

Minister Paradis stressed significant role that the Armenian community in Canada plays in the public, political and economic life.

Genocide Scholars Urge Germany to Acknowledge the Armenian Genocide

BERLIN -- In a letter addressed to Norbert Lammert, President of the German Bundestag, Norbert Röttgen, Chairman of the Foreign Affairs Committee of the Bundestag, and the heads of two factions, the International Association of Genocide Scholars urges Germany to recognize the Genocide of Armenians, Assyrians and Greeks in the Ottoman Empire. The letter reads:

"We write to you as the past presidents of the International Association of Genocide Scholars, the largest body of scholars who study genocide, concerning the resolution on the Armenian genocide that may be before you now.

The German government's engagement with the Armenian genocide is vitally important to the international perspective in the aftermath of this history. The German Bundestag's non-binding resolution of June 2005 concerning the annihilation of the Armenians in Turkey provides an important context for the new proposal that is now being considered in the Foreign Committee of the Bundestag.

In order for progress toward reconciliation to be made between Turkey and the Armenian Republic and the Armenian people, acknowledgement of the historical facts about one of the most devastating human rights atrocities of the modern era must be made. As the Bundestag noted in 2005. "The German Bundestag is painfully aware from its own national experience how hard it is for every people to face the dark sides of its past. But it also believes that facing one's own history fairly and squarely is necessary and constitutes an important basis for reconciliation."

Furthermore, the 2005 resolution read: "The German Bundestag honors and commemorates the victims of violence, murder and expulsion among the Armenian people before and during the First World War. The Bundestag deplores the deeds of the Young Turkish government in the Ottoman Empire that resulted in the almost total annihilation of the Armenians in Anatolia. It also deplores the inglorious role played by the German Reich which had made no attempt to intervene and stop these atrocities."

In the centennial year, the opinions of Pope Francis I, the governments of Austria, Brazil, Belgium and Luxembourg, as well as the European Parliament, were significant and have joined 20 other countries (including France, Russia, Poland, Greece, Sweden) that have called for Turkey to deal with its Armenian past honestly. The

front page New York Times headline of April 17, 2015 underscored the importance of this ethical issue: "A Century After A Genocide, Turkey's Denial Only Deepens."

The outpouring of world opinion in the spring of 2015 underscored the moral importance of official acknowledgement of the Ottoman government's genocide because its successor state, the Republic of Turkey, continues to carry on an aggressive campaign of denial and falsification of the historical facts. Not only has there been no restitution, but Turkey's campaign to pressure foreign governments and institutions (museums, school boards, media) to disallow the representations of the Armenian genocide is a violation of sovereign democratic rights and is ethically deplorable.

German documents on the Armenian genocide are an important part of the historical record. The documentary scholarship of Johannes Lepsius , the collection of eyewitness photographs of Armin T. Wegner, the eyewitness accounts of numerous German diplomats, officers, missionaries, nurses, engineers and railway workers, and the massive collection of German diplomatic correspondence in the archives of the German Foreign Office, and in Wolfgang Gust's major collection of foreign office records: The Armenian Genocide: Evidence from the German Foreign Office Archives, 1915–1916, all constitute a significant part of the international historical record.

Germany, more than any country in the 20th century, has dealt with the aftermath of genocide with exemplary courage and moral reckoning. Germany has been a world leader in its ability to face its past, create a powerful culture of historical memory and deal with issues of recompense and social justice in the wake of the Holocaust. Thus, a statement from Germany affirming the historical facts and historical record of the Ottoman Turkish genocide against more than 3 million Christians—including more than a million Armenians according to the estimate of the German Embassy in Constantinople in October, 1916—would have great moral significance for this centennial moment.

We call on German legislators in this centennial year of 2015 to officially resolve in written form the forceful legal opinions made by speakers of all parliamentary factions on, April 24, 2015, confirming the genocide against the Armenian, Assyrian and Greek populations of the Ottoman Empire.

Harlem Désir: Humanity did not Learn Lessons from Armenian Genocide

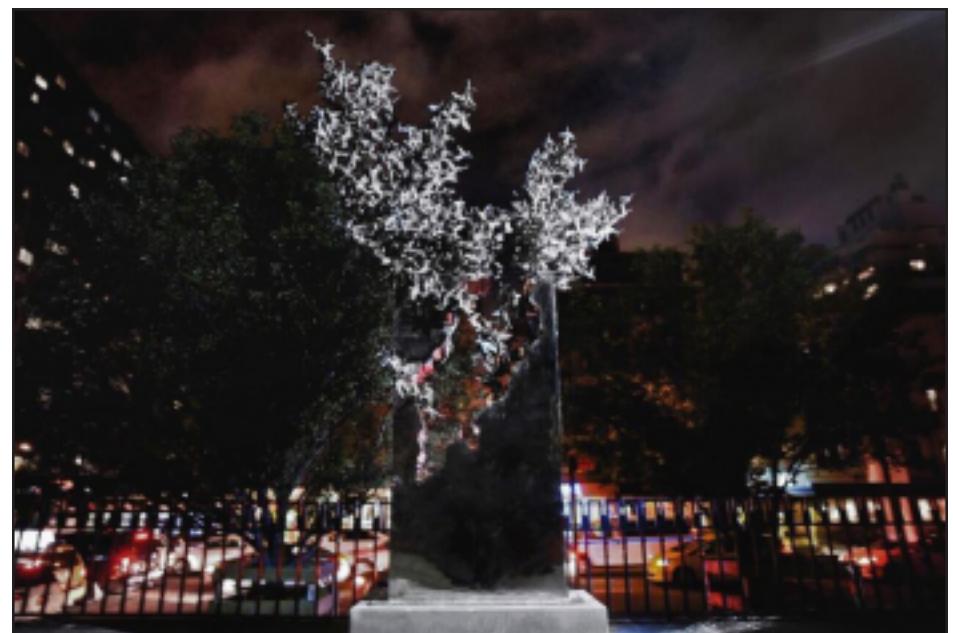

YEREVAN -- Harlem Désir, France's Secretary of State for European Affairs, confessed that his soul was shattered after he visited the Armenian Genocide memorial complex at Tsitsernakaberd and saw the exhibits at the Armenian Genocide Museum-Institute, according to Armenpress.

Désir emphasizes that he could not leave Armenia without visiting Tsitsernakaberd Memorial, especially because it is the Armenian Genocide centennial this year and the President of his country François Hollande honored the memory of the victims there.

"Humanity did not learn lessons from the Armenian Genocide, and today we have what we have. For this reason it is very important to preserve memories. The struggle for the recognition of the Armenian Genocide must continue in every country, including Turkey. Turkey must face its past, the same way Germany did. It's very important for the reconciliation and this is the essence of France's message. To the highest possible extent we raise the issue of the recognition of the Armenian Genocide in all countries," Désir concluded.

Michael Aram's "Migrations" Unveiled at St Vartan Cathedral

NEW YORK -- Michael Aram has created a sculptural piece to commemorate the 100th anniversary of the Armenian genocide, giftsanddec.com reports.

In an event held on October 6, 2015, the designer unveiled Migrations. The dedication was led by Archbishop Khajg Barsamian, Primate of Esatern Diocese of the Armenian Apostolic Church, at the plaza of St. Vartan Armenian Cathedral in New York City. Many attended the unveiling, including clergy and dignitaries.

This piece holds special meaning for Aram who is of Armenian descent. "Migrations is inspired by the multiple

migrations of the Armenian population. It was a migration of spirit, of soul and of place. For me, the piece is as much a tribute to the events of 1915 as it is a reflection of family histories and the immigrant experience," he said.

The sculpture features a flock of birds in a vertical shape that references the Khatchkars, stone cross markers characteristic of medieval Christian Armenian art. In this piece, the khatchkar has a void in the shape of the former Armenian provinces. The map is turned on its side which signifies the upheaval of the country; the missing piece suggests the emptying of the Armenian people from their land.

We believe German leadership will help Turkey to address its own struggles with historical memory and will help

support progressive forces inside Turkey, and Turkey's forward progress as a proud nation."

ONEArmenia's HIKEArmenia Campaign Connects Travelers with Armenia's Landscape through Mobile App

In the Spring of 2015, ONEArmenia (1A), a non-profit organization focused on stimulating positive social and economic change in Armenia, created a guide that helped thousands of people--both tourists and locals--get Inside Yerevan. Now, as their upcoming/current campaign reveals, the organization demonstrates that it's ready to get outside. 1A's latest crowdfunding campaign is called HIKEArmenia?and its main goal is to drive travelers' activity outside Yerevan to the landscape and local communities beyond Armenia's industrial capital.

HIKEArmenia is an initiative that has been on the organization's backburner for the last several years, according to 1A Founder and Digital Marketing Specialist, Patrick Sarkissian. He says 1A will be collaborating with experts across multiple industries to develop the hiking industry from the inside-out.

The idea stems from the sad truth that thousands of hiking trails exist in Armenia, yet only a handful of them are marked. And even then, the country lacks any kind of standard procedure for doing so, making some of Armenia's most beautiful regions inaccessible to most people visiting the country for the first time. Few networks exist to connect Armenia's countrysides to the outside world and even worse, the people living in villages throughout these regions have, for decades, suffered the social and economic consequences of the poor exposure. But these areas have so much to offer the rest of the world. Outside of breathtaking landscapes and natural beauty, scattered throughout Armenia's countrysides lie hundreds of relics from an ancient history that goes back thousands of years. All this remains pretty much undiscovered by international travelers, who have trouble finding this small, post-Soviet Republic on a map, let alone finding the hidden treasures within its borders.

That's why the first step in HIKEArmenia campaign will see 1A teaming up with local hiking experts to crowd fund for the marking of several trails in Armenia according to interna-

tional standards, voted on by the community of hikers living in Armenia today.

The second phase of the project will create a platform via a mobile application that will incorporate the following features: 1) interactive maps of key hikes throughout Armenia, featuring important background info, historical significance, and logistical info about the hike (altitude, length, difficulty) and 2) The ability for users to track and upload their own hikes, leave feedback on hikes (pictorial as well as written), and access recommendations of local hiking guides, restaurants, local places to stay, villages to stop by, and community organizations doing awesome things in Armenia's more remote regions.

"Sounds ambitious? It is. And the organization is excited to take some big steps into new territory, both for themselves and for Armenia, but their month long campaign needs your support. Will you take ONE step forward with them? Visit their campaign page, educate yourself on the project, and make a contribution today."

<http://onearmenia.org/campaign>

Turkish Helicopters Violate Armenia's Airspace

Continued from page 1

eign Ministry in Ankara in the following days. President Recep Tayyip Erdogan and other Turkish officials have warned of serious damage to Turkish-Russian relations.

As part of its close defense and security ties with Armenia, Russia has a military base in the South Caucasus country which is headquartered near another section of the Armenian-Turkish border. The base's weaponry includes 18 MiG-29 fighter jets and a similar number of combat helicopters.

Also, the entire frontier, which Ankara has kept closed since 1993, is jointly protected by Russian and Armenian border guards subordinate to national security services of the two states.

The Interfax news agency quoted

a spokesman for the Russian border guards in Armenia as saying that "relevant bodies" of Russia and Armenia are now "verifying the information" about the Turkish incursions.

Some Armenian analysts suggested that the Turkish helicopter flights were deliberate and geopolitically motivated. "I think that the latest incidents are directly connected with what happened on the Turkish-Syrian border," said Sergey Minasian of the Yerevan-based Caucasus Institute. "The Turkish leadership apparently regards them as retaliation against the Russians' actions."

"Turkish warplanes or helicopters had previously violated Armenian airspace during the Cold War," Minasian told RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am).

Exhibition of Acclaimed Artist Richard Tashjian at Zorayan Museum

BURBANK -- The Zorayan Museum Committee of the Western Diocese of the Armenian Church are presenting a special art exhibition featuring the paintings of world renowned artist

Richard Tashjian. The art exhibition of his works will be held on Tuesday, October 27 at 7:00 p.m. in the Zorayan Museum, located in the Western Diocesan Complex of the Armenian Church of North America, 3325 North Glenoaks Boulevard in Burbank, CA.

His Eminence Archbishop Hovnan Derderian, Primate of the Western Diocese, reports that this exhibition of the paintings of Richard Tashjian is in keeping with the mission of the Zorayan Museum to organize exhibitions to promote understanding and appreciation of Armenian ethnic, religious and cultural diversity by exposing the beauty of our heritage, and preserving and sharing the experiences with the people of the world.

Richard Tashjian was born in Chelsea, MA in 1926; he served in the US Naval Reserve, World War II, 1944-48 as a photographer, and later graduated from the Museum School of Fine Arts in Boston in 1950. Tashjian studied design under Prof. Gyorgy Kepes at MIT School of Visual Design Architectural Center, Cambridge, MA. His talents resulted in a successful career in advertising art, where he worked as a commercial artist and Art Director for various distinguished ad agencies throughout the Boston area. For several years he owned and operated an art studio and gallery in Watertown, MA.

Tashjian is the recipient of many awards including Stone and Webster

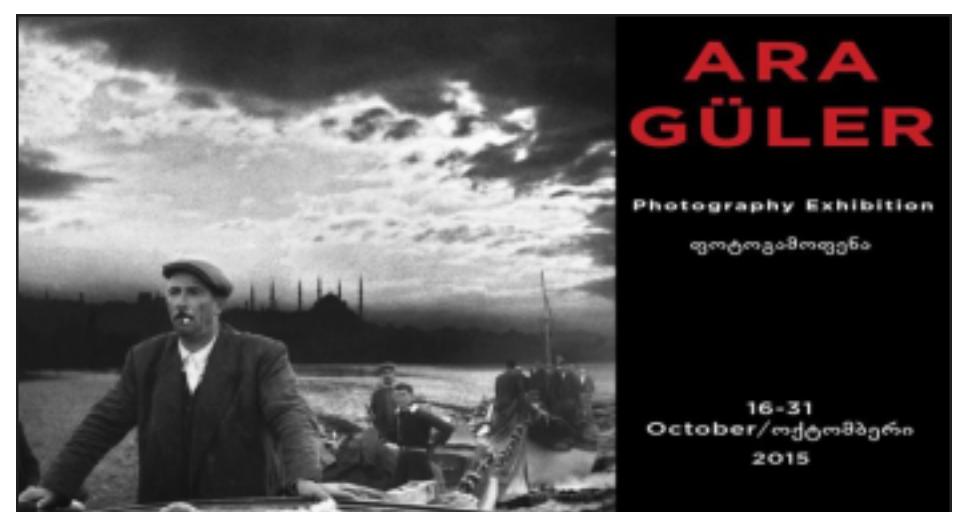

Arts Festival in Boston, MA in 1978; First Prize Watercolor Medium and First Prize Graphic Prints in 1979; Visiting Artist Honored Medal 1990 at the 100th Anniversary of Hovaness Aivosofski, July 22, 1990, Theodosia Crimea Russia. His paintings have been in many selected exhibitions in numerous museums and galleries in Massachusetts, New York, New Mexico and Yerevan.

This exhibition coincides with a special event presented by the Zvartnots Cultural Committee of the Western Diocese dedicated to Gomidas Vartabed which will be held at 7:00 p.m. the same evening in the St. Leon Cathedral. Haik Madoyan will be presenting his life and Henrik Anassian will be presenting the composer and musical program. Attendees will then attend the exhibition in the Zorayan Museum.

The exhibition is open to the public and admission is free. For further information contact Zorayan Museum at the Western Diocese Office: (818) 558-7474.

Ara Guler's photos Go on Display in Tbilisi

TBILISI -- Photos by famous Turkish-Armenian photographer Ara Guler go on display in Tbilisi from October 16. The exhibition is organized by the Georgian National Museum and the Turkish Embassy in Georgia.

The works by Ara Guler, the Photographer of the Century, adorn many museums of the world, private

and national collections.

Ara Guler has taken photos of prominent figures like Pablo Picasso, Salvador Dali, William Saroyan, Winston Churchill, Bertrand Russell, Indira Gandhi, Sergei Parajanov and many others.

Guler's photos will be on display through October 31.

Mark Your Calander

SUNDAY, OCTOBER 25 - Celebratory Luncheon Honoring His Eminence Archbishop Hovnan Derderian's 25th Anniversary of his Ordination as Bishop & 35th Anniversary of his Ordination to the Sacred Order of Priesthood. Champagne Reception following Divine Liturgy at the Galleria; Luncheon, Kalaydjian Hall, Diocesan Complex, 3325 N. Glenoaks Blvd., Burbank. Donation: \$125.00.

For reservations and/or sponsorships, contact Church Office (818) 558-7474.

**ՀԱՅ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒՄ
Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ՅԱՂԹԱԿԱՆ
16ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ԹԵԼԵԹՈՒԾ**

ՍԱՐԳԻՍ ՄԱԶԱՐԵԱՆ

Այո՛, յաղթական: Թէ՛ նիւթական, թէ՛ բարոյական եւ թէ՞ միասնականութեամք ձեռք բերուած իր յաջողութեամբ: Արդարեւ, Հայ Ամերիկեան որբերու հիմնադրամի՛ Հայաստանի ծնողագուրկ եւ հաշմանդամ երեխաններու մանկատուններու վերանորոգութեան նպատակառուղղուած 16րդ տարեկան թելեթոնը տեղի ունեցաւ Կիրակի, 27 Սեպտեմբերին, ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշերի ժամը 12ը, AABCի (Charter 384) ստիւտիոնէն: Թելեթոնը միաժամանակ կը հեռասփռուէր Charterի High Vision (381), ITN (383) USArmenia (386), եւ Best TV (387) կայսաններէն, համելով մինչեւ Արեւելեան Միացեալ Նահանգներ, Քանատա եւ Մերսիկա:

Աւելի քան \$200,000ի արդիւնքով, 16րդ թեկնիոնը աննախընթաց էր՝ անցեալ 15 տարիներու թեկնիոններուն հետ համեմատած:

Անցեալի թելեթոնները նուիրուած էին Խարբերդի հաշմանդամ երեխաներու դպրոցի, Սպիտակի թիւ 1 դպրոցի, Դալար գիւղի մանկատան եւ Պատւաքարի դպրոցի վերանորոգութեանց: Խակ 16րդ թելեթոնը նուիրուած էր Գիւմրիի «Եօթ Հրեշտակաց» մանկապարտէզի շէնքի վերանորոգութեան, ի միշտակ Գիւմրիի մէջ վայրագորէն սպանուած Աւետիսեան ընտանիքնեն:

Կիրակի, 27 Սեպտեմբերին,
Արեւմտեան Միացեալ Նահանգնե-
րու առաջնորդներ՝ Գերշ. Տ. Յով-
սան Արք. Տէրատէրեանն ու Գերշ. Տ.
Մուշեղ Արք. Մարտիրոսեանը ներ-
կայացնող՝ Տէր Մամբրէ եւ Տէր
Արտակ քահանայ հայրերու բաց-
ման աղօթքէն, օրհնութիւններէն
ու յաջողութեան մաղթանքներէն
ետք, Հայ Ամերիկեան որբերու
Սուրբ Ծննդեան Հիմնադրամի հիմ-
նադիրը, աննահանջ ողին ու մղիչ
ուժը հանդիսացող Յովհաննէս Բա-
լայեան, բացման խօսքին մէջ իր
հաւատքն ու հաստատ համոզումը
յայտնեց, թէ Գիւմրիի «Եօթ Հրեշ-
տակաց» մանկապատէզի վերանո-
րոգութեան նուիրուած 16րդ տա-
րեկան թելեթոնին շնորհիւ, հայ-
րենի մեր երեխանները պիտի ունե-
նան արդիական ու ապահով երդիկ
ու միջավայր, շնորհիւ մեր ժողո-
վուրդի առատաձեռն մասնակցու-
թեան եւ ազգանուէր, միասնական
ողիին:

Քահանայ հայրերու աղօթքէն
ու օրհնութիւններէն եւ Յովհաննէս
Բալաջեանի բացման հոսքէն ետք,
AABCի (Charter 384) ասիւտիոն ու

յարակից սենեակները վերածուեցան աշխատանքային մեղուածան վեթակի:

Ժամը Յի առաջին վայրկեան-
ներէն մինչեւ կէս զիշերի ժամը
12ը հեռախօնները շարունակ հնչե-
ցին, շնորհիւ թելեթոնի հետապն-
դած ազգանուէր նպատակին հաւա-
տացող, միամնական ոգիով ու կամ-
քով մեր հայրենի մինուճար երե-
խաններուն առողջ, մաքուր, հաճելի
եւ մարդավայել միջավայր պար-
գեւելու պատրաստակամութեամբ
տոգորուած հայրենակիցներուն եւ
հովանաւորներուն, որոնք իրենց
փոքր ու մեծ նուիրատուութիւննե-
րով լիաբուռն մասնակցեցան եւ
սատարեցին յաջող ու յաղթական
թելեթոնի կերտումին:

Արդար է եւ տեղին, որ յա-
տուկ չնորհակալութեամբ, երախ-
տագիտութեամբ եւ համակարգ-
ուած ձեւով նշուին անունները
հեռախօսներուն պատասխանող կա-
մաւրոններուն, հարցազրոյցներ կա-
տարող խօսնակներուն, թելեթոնին
այցելելով ժողովուրդին նուիրելու
կոչեր ուղղող անձնաւորութիւննե-
րուն, ելոյթ ունեցող արուեստա-
գիտներուն (Երգիչ, նուազող,
ասմունքող), ստիւտիօ այցելելով
կանխիկ, չէքով թէ քրետիթ քար-
տով նուիրողներուն անունները ար-
ձանագրող ու դասաւորողներուն եւ
թելեթոնի կամաւրոններուն եւ
ստիւտիոյին մէջ այլ աշխատանք-
ներ կատարողներուն ճաշ, խմորե-
ղին, մատակարարող Raffi's Placeին,
Pizza Manին, Movses Pastryին եւ
Շամազա ասուասուակին:

Թամարա պաղպաղպիրս:
Ուրեմն, սկսինք.
Թելեթոնի կազմակերպիչ գոր-
ծադիր մարմին եւ հաղորդավար-
ներ Յովիկ Գաբրիէեան, Նունէ
Աւետիսեան, Թոռիկ Ալեքսանեան,
Տոքթ. Վահան Ալաղաղեան, Սար-
գիս Թօփալեան, Մեսրոպ Թօփալ-
եան, Լուիզա Մարտիրոսեան, Ալֆ-
րէդ Նազարեան եւ Ստեփան Յովա-
կիմեան:

Հեռաձայններուն պատճակիա-
նող մնացուն եւ առժամեաց կամա-
ւորներ՝

Մարգ, Վիլիկ, Էլենա, Թամա-

բա, Կարօ, Վաշէ, Սուսաննա, Անի, էմիք, Ժոռա, Նուարդ, Տօքթ. Համբեկ Սարաֆեան, Վարդան, Էնտի, Սաքո, Վահան, Արա, Ռուբենիս, Առնա. Լուիսա. Ալֆոնս. Մեսոպա:

ԹԵԼԵԺՈՆԻՆ այցելող ամերիկացի դաշնակցացին, նահանգային, քաղաքային դէմքեր եւ հայկ. կազմակերպութիւններու ու մամունի ու ուժն ունենալու համար՝ Գոնվեռուսին իսկէ՞

սուլլր դէմ քնը՝ Գոսպրեամէս Էտչս
Շիփ, Էսաէմ պլիմէն Մայք Կաթօ,
Նախկին Էսաէմ պլիմէն Էնթրնի Փոր-
թանթինօ, Լու Անճելըսի Նախկին
Շերիփ Լի Պաքա եւ տիկինը,
Կլէնտէջլի Քաղաքապետութեան
անդամներ, Արա Նաճարեան (քա-
ղաքապետ), Վերա Տիվայն, Լորա
Ֆրիտմէն, Զարբէ Սինսանեան, Վար-
դան Կարապետեան եւ տիկինը,
Հովհան Առաքէն և այլ էւ էւ ան կէն-

Տոքթ. Արմինէ Կարապետնաս, Կլէս-
տէլի քաղաքապետութեան քար-
տուղար՝ Արտի Քացախեան, Տօքթ.
Համբէկ Սարաֆեան, Տօքթ. Կար-
պիս Տէր Եղիացեան, Արութին Յա-
րութիւնեան, Միլենա Մայլեան,
«Արամ, Արամ» Փիլմի հերոսը՝
պատանի Արամ, Խաչիկ Ճանոցեան,
Յովհաննէս Քուշերեան եւ Հայ
մանը և ինքն Ապառիս Արամագեան։

սամոռւլէն։ Սարգիս Ս աճառեան։
Վերոցիշեալ դէմքերը կոչ ըրին
ժողովուրդին, որ իրենց նույիրատ-
ւութիւններով օգնեն Հայ Ամերիկ-
եան որբերու Ս. Ծննդեան հիմնադ-
րամի այս թելեթոնին, որուն նպա-

տակն է իրականացնել Գիւմըրիի
մէջ «Եօթ Հըշտակաց» մանկա-
պարտէզի շէնքին վերանորոգու-
թիւնը: Անոնք բարձր գնահատե-
ցին Յովկաննէս Բալաջնանի ստանձ-
նած մարդապահիրական առաքելու-
թիւնն ու ազգանուէր աշխատան-
քը՝ հայրենի երեխաներուն համար
կեանքը աւելի տանելի ու հաճելի
դարձնելու ուղղութեամբ:

կալանավոր և լեզության մասից。
Հասանձելը սահացաց երգիչերդ-
չուհիներուն մասնակցութիւնը թե-
կանութիւնը է:

Եթոնին
իրենց ժողովրդական, հայրե-
նասիրական եւ հեղինակալին եր-
գերով հանդէս զալով, թելեթոնի
յաջողութեան մեծապէս սատարե-
ցին մեր համայնքի հետեւեալ եր-
գիչերգութիները.

Արքսիա Վարդերեսեան,
Սալբի Մայիլեան, Ռազմիկ Ման-
սուրեան, Էնտի, Ռուբէն Թելունց,
Յարութ Յակոբեան, Արմէն Յովհ-
հաննիսեան, Գագիկ Բաղալեան,
Մարատ Հայրապետեան, Մկրտիչ
Բաբաջան եւ Յովհաննէս Բաբա-
խանեան:

Վաստակաւոր դերասան, ասմունքի վարպետ

**Գրիգոր Օպարեան, օրուան
խորհուրդը ցոլացնող գեղեցիկ բա-
նաստեղծութեամբ մը Հանդէս գա-**

ՍՈՒՐԵՇԻՆ «ԵԼՔԻ ՇԱՄԲԱՆ»....

ԴՈԿՏ. ՀՐԱՅՐ ՃԵՊԵՑԵԱՆ

Սուրեշը կու գայ Հնդկաստանէն: Ան քսաներկու տարեկան երիտասարդ մըն է: Հազիւ կրցած է յաճախել դպրոց, սունալ քիչ մը ուսում եւ սորվիլ իր մայրենի լեզուն՝ գրել եւ կարդալ: Սուրեշը, բոլորին նման, ինքն ալ ունի կեանքի մէջ բաղադալի եւ իրազործելի երազներ... Անցեալ փետրուարին ամուսնացած է եւ սկսած է կազմել տուն եւ ընտանիք: Բայց կեանքի պայքարը եւ անոր համար մղուող ամէն ջանք՝ ապահովելու համար ապրուստ, սունանիքը եւ համար Տուպայ... Եթէ Սուրեշին ըսած են, թէ պիտի երթայ «կաթ» ու «մեղր» բխող երկիրը, եւ ուր ան պիտի ապահովէր իր եւ ընտանիքին ապահան, բայց չէին իմացուցած, թէ ինչե՛ր պիտի սպասէին իրեն այդ սիթւոքեան կեանքին մէջ իր «պայքար»-ը կերտելու իրականութիւնները...

Սուրեշը մէկն է այն աւելի քան երեք միլիոն բանուորներէն, որոնք կու գան ասիական եւ ափրիկեան ցամաքամասերէն՝ աշխատելու եւ զարգացնելու համար Տուպայը եւ Արաբական Միացեալ էմիրութիւնները: Եթէ բանուորները կը կազմեն չերեւող հիմքը այս երկրի ճարտարարուեստին ու անոր զարգացման, բայց նոյնքան նաեւ անոնք բաժնեկից չեն նոյն այս ճարտարարուեստին հասութաբեր եկամուտներուն...

Սուրեշը կ'ապրի պատիկ սենեակի, իմա/ խցիկի մը մէջ, իրեն նման հինգ այլ բանուորներու հետ... Այս խցիկները մեծ տարածաշրջանի մը մէջ քով-քովի իրարու կապած շինութիւններ են՝ քաղաքէն անջատուած, եւ որոնք կը կոչուին բանուորական ճամբարներ: Եւ շատ է թիւր այս ճամբարներուն՝ երկրին ամբողջ տարածքին: Ճամբարը ունի իր պահակները. ողջունելով զիրենք՝ ներս մտայ այս մէկ ճամբարին մեծ դռնէն: Երկար շարքի վրայ քով-քովի շինուած սենեակներուն շատ արագ եւ հպանցիկ նայուածք մը նետելէ ետք, Սուրեշը եւ իր սենեակները «Հիւրընկալեցին» զիս իրենց անկիւնը...

Այս պատիկ անկիւնին մէջ կ'ապրին այս վեց երիտասարդները, հեռու իրենց ընտանիքներէն եւ հարազատներէն: Լուացարան, բաղնիք թէ խոհանոց՝ բոլորն ալ սենեակէն դուրս են: Եւ միայն մէկ կարելիութիւն կայ այդ հարիւրաւոր բանուորներուն համար: Եթէ կը վիճին թէ կը վիճաբանին, բայց նոյնքան նաեւ կը բաժնեն իրենց ցաւերը եւ պարուած փորձառութիւնները, եւ այս բոլորը այդ փոքր անկիւնին մէջ: Պարտաւոր են արթնալու առաւտօտ կանուխ, որպէսզի ճամբարէն ուղղուին իրենց աշխատանքին վայրերը եւ գիշերը վերադառնան նոյն տեղը: Եւ ափիկա կրկնուող իրականութիւն մըն է շաբթուան վեց օրերուն վրայ երկարող՝ վերածելով անոնց կեանքերը նոյնանման եւ նոյնատեսակ ապրուած օրերու՝ առանց փոփոխութեան եւ կամ այլ համաքի...

Սուրեշին եւ իր բարեկամներուն աշխատավարձը հազիւ կը համնի 250 ամերիկեան տոլարի: Եւ այս՝ ամսական դրութեամբ եւ շատ մը անգամներ ուշացումով ու տակաւին քաշքուքներով... Ու ասոնց վրայ տակաւին՝ չհաշլուած

այլ զրկանքներ: Եւ եթէ այս (չ)վաստկած եկամուտով պիտի ապրին Տուպայի մէջ, բայց նաեւ անոր մէկ մասը պիտի դրկեն տուն, իրենց ընտանիքներուն, բարւոք ապագայ մը կերտելու իրենց տեսլականով:

Սուրեշը ինծի հետ բաժնեց իր միակ ունեցածը... իր անկողինը: Եւ անոր վրայ նստած՝ սկսայ գիտել այս տղաքը: Գործէն նոր վերադարձ էին եւ կը պատրաստէին իրենց ընթրիքը. իսկ ընթրիքը օրական դրութեամբ բրինձն է... Եւ՝ ամիսը մէկ անգամ միայն միս ճաշակելու հնարաւորութիւնը: Կերակուրը կը պատրաստէին միասին, մեծ քանակով ու կը զետեղին զայն փոքր տոպրակներու մէջ՝ իրաքանչիւրին համար երկու տոպրակի: Եւ ասիկա իրենց յաջորդ օրուան նախաճաշի եւ ապա ճաշի պատրաստութիւնն էր:

Կը նայէի իրաքանչիւր բանուորի աչքերուն: Հոն կար կարօտ եւ նոյնքան յուզումը՝ իրենց ապրած այդ կեանքի պայմաններուն համար: Եթէ ապրեցայ այդ «պայմանները» իրենց հետ, բայց նաեւ կրցայ տեսնել իրենց հանդիւնը և կոհու աչքերուն անդարսութիւնը կամ ամիսը մէր խումբին: Սուրեշը զգաց, թէ անհանգստացած եմ: Պատիկ ժամփառ մը գծուեցալ դէմքին վրայ եւ իր հանդարտ ու գոհունակ վիճակին մէջէն ըսաւ. «Մեր բարեկամներն են եւ մեզի հետ կ'ապրին»:

Եւ իրաքանչիւրը սկսաւ բանալ իր կեանքին «տոպրակը»: Այդ «տոպրակներուն» մէջ անոնք դրած էին իրենց երկրին ու տան մէջ ապրուած կեանքերը, որոնց մէջ կան շատ փորձառութիւններ, լեցուն՝ դժբախտութիւններով եւ նաեւ զրկանքներով: Բայց ստիպուած էին շալկել այդ բոլորը, որովհետեւ մտած էին իրենց կեանքի պայքարին մէջ եւ պէտք էր, որ մաքառէին այդ բոլորին դէմ: Այս բոլորը անոնք իրենց հետ բերած էին մինչեւ Տուպայ՝ գէթ այն համոզմունքով, որ պիտի կարենացին թէթեւցնել այդ «բեռը»: Բայց այդ բեռը թէթեւցնելու գործընթացը իրենց սորվեցուցած էր նոր փորձառութիւններ...

«Մենք հոս մինակ ենք, Սուրեշն է խօսողը: Այս ճամբարէն դուրս մէկը չկայ, որ մեզի հոգ տանի: Եւ քանի որ տունէն հեռու ենք եւ մէկը չունինք այս քաղաքին մէջ, իրերու հետ իրարութիւնն էրաքինքներու մէջ: Մինակ: Եթէ կը տեսնէի բանուորներուն «մինակութիւնը», բայց այդ օր, այդ պատիկ սենեակին մէջ, իրենց մինակ աշխարհին մինակութենէն դուրս գալու իրենց «Ելքի ճամբար»...

Եւ «Ելքի ճամբար» իրենց միասնականութիւնն էր... Անոնք հեռու են իրենց հարազատներէն եւ տուններէն: Սիփիւրքեան իրենց դժբախտ այս պայմաններուն մէջ թէ ամզօր եւ դուշացումով ու տակաւին քաշքուքներով... Ու ասոնց վրայ տակաւին՝ չհաշլուած

են իրենց «Ելքի ճամբ-բան», որուն մէջէն կը քալեն...

Եւ կը քալեն իրարու հետ եւ իրարծով, նոյնիսկ երբ այդ ճամբան շատ նեղ է: Այդ պատիկ խուցերուն մէջ անոնք իրենց ս փիւ ու ք ե ա ն կեանքերը կ'ապրին իրարու հետ եւ զիրար ք ա ջ ա լ ե ր ո վ :

Նորէն նացացայ Սուրեշին: Աչքերուն մէջէն դարձեալ փորձեցի վեր հանել անոր կարօտ եւ յուզումը: Եթէ այդ կարօտ կոհու աչքերը կը պատրաստէին միասին, մեծ քանակով ու կը զետեղին զայն փոքր տոպրակներու մէջ՝ իրաքանչիւրին համար երկու տոպրակի: Եւ ասիկա իրենց յաջորդ օրուան նախաճաշի եւ ապա ճաշի պատրաստութիւնն էր:

Բայց կայ տակաւին հայուն կեանքը, եւ «ճամբբարէն ներս»:

Եթէ պիտի տեսնենք, թէ մինակ

ենք եւ մեր կեանքի պարունակին

մէջ շալկած ենք շատ «ճամբութիւն», բայց նաեւ պիտի անդրադապնանք, թէ անհրաժեշտ է որոնել

մեր «Ելքի ճամբան»... եւ «Ելքի ճամբբան»:

Բայց կամ կեանքի պարութեամբ մէջ աչքերուն ապահանդելու մէջ է... Թէ հայը կրնայ տարբերի մէկը միւսէն, եւ կամ կրնայ վիճիլ ու դեռ տարակարծիք ըլլալ: Բայց ապահանդելու մէջ է հայուն իրաւունքներուն պատիկ ապահանդելով: Եւ չեմ գիշելով եւ պահանջելով: Եւ չեմ գիտեր հոն՝ «ճամբբարէն դուրս» ո՞վ է հայուն իրաւունքներուն պահանդելու:

Շար. Եջ 17

Կազմակերպութեամբ՝
Թթթեւս Մշակութային Միութեան
Լու Անթելըսի մասնաճիւղին

Գործակցութեամբ՝

ՊՈԼՍԱՐԱՅ Մշակութային Միութեան
ՀԱՅ ԿԱՆԱԽ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ (AIWA)

ԴՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՍԻՐԱՆ ՍԵԶԱՅԻ

ԳԻՐՔ ԾՆՆԴՈՑ

ԽՈՐՏԱԿՈՒԱԾ ԿԵԱՆՔԵՐ

Նոր հրատարակուած հատորներուն

Ելոյր կունենան

ՍԱՐԻԱ ՔՐԻՍԵԱՆ - ԳԻՐՔ ԾՆՆԴՈՑ

ԴՈԿՏ. ՄԻՆԱՍ ԳՈՒՅԱՅԵԱՆ - ԽՈՐՏԱԿՈՒԱԾ ԿԵԱՆՔԵՐ

ՍՐԻԴ ԽՈՎՐԵՐ

ՍԻՐԿԱ ԲԱՇԻԿԵԱՆ

ՈՂՋԱՅԱՆ ՍԱՏՈՅԵԱՆ

ԱՆԻ ԲԻՒՓԵԼԵԱՆ

ՊԱՏԿԵՐՈՒԵԱՆ ՊՈԼՍԱՐԱՅ ԿԵԱՆՔԵՐ

Սահիկներու ցուցադրութիւն

Դանդիսավագար

ՆԱԶԻԿ ԳՈՒՅԱՅԵԱՆ

Գեղարուեստական պատշաճ յայտագիր

ԴԻՆԳԱՐԱԲԹԻ, 5 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 2015

ՊԱՏԱՌԻԿՆԵՐ՝ ԵՐԱԶԱՅԻՆ ԱՐԵՒՏԱՐԱՅԱՍԱՆԵՆ ՄՈՒՇ

ՎԱՐԴԳԵՍ ԳՈՒՐՈՒԵԱՆ

«Մուշ» ամուսնը յառաջ եկածէ «մշուշ» բառէն։ Ըստ հայկական աւանդութեան, հայոց Աստղիկ չԱստուածուհին, որուն մեհեանը Մուշէն 30 քմ. դէպի հիւսիւս կը գտնուէր, ամէն առտու կը հրամացէր որ մշուշ իջնէ Եփրատ գետի այդ հատուածին վրայ, որպէսզի իր Աստուածային գեղեցկութեամբ օժտուած մերկ մարմինը ծածկէ շրջանի կտրիչ տղոց կայծկլտացող աչքերէն եւ ինք կարենայ իր առաւոտեան լոգանքը առնել Եփրատի մաքրամաքուր ջուրերուն մէջ։ Օդերեւութաբանները կ'ըսեն որ մշուշը արդիւնքն է ջուրի, օդի հոսանքներու, ճնշումի, ջերմութեան եւ այլ երեւոյթներու։ Աշխարհագրական որեւէ վայրի համար օդերեւութաբաններու այս բացատրութիւնը ճիշտ է բացի Մուշի մշուշի պարագացէն։ Եթէ օր մը մեր ալ հաւատքը այնքան մը զօրանայ, ինչպէս որ էր մեր նախնիներունը, մենք ալ պիտի կարենանք Աստղիկ չԱստուածուհիին քողարկուած գեղեցկութիւնը վայելի ոչ միայն Մուշի շրջանի Եփրատ գետի ափին, այլ եւ մանաւանդ մեր հոգիներուն խորը թաղուած մեհեաններուն մէջ ...

էրգորումէն դէպի Մուշ երկարող
բնութիւնը պարզապէս զգլիխեցուցիչ
էր: Բնութեան այս գեղեցկութիւնը
չեմ կրնար բառերով բացատրել: Բարձրաբերձ լեռներն ու անդնդա-
խոր ձորերը, բազմաթիւ գետակ-
ներու մքցումը Եփրաստ գետ Համեմելու
եւ իրենց զուլալ ջուրերով ստեղծած
գունաւոր գեղեցկութիւնը, կանաչա-
պատ դաշտերը, ճերմակ ամպերով
զարդարուած կապոյտ երկինքը,
«զորն ասեմ, զորն խոստովանեմ»...
Զօնունանք որ այդ բոլորը մերն
էին: Հիմա, արժամապէս զողցուած
է մեզէ, բայց պիտի գայ օրը,
պիտի գա՝ օրը, երբ, եթէ ոչ մենք,
ապա մեր զաւակները, եթէ ոչ մեր
զաւակները, ապա մեր թոռները
կամ ծոռերը պիտի վերադառնան
եւ տեր կանգնին այս սրբազան
հողերուն:

Թուրքիոց մէջ նշարեցի որ
մեծ քաղաքները իրարու միացնող
ճամբաներուն վրաց մասնաւոր փոքր
շուկաներ կան, «Հանգստա-
րաններ»ով (rest area), ուր կրնայիր
«Հանգստանալ», պաղ ջուրով եւ
օճառով լուացուիլ եւ լեմոնի
անուշահոտով օծուիլ: Այս վայրերը
ունեին նաեւ ուտելիքներու եւ
տեսակաւոր պիստակեղիններու եւ
յուշանուէրներու կրպակներ, փոքր
ճաշարաններ, սրճարաններ, եւայն:
Շատ մաքուր լուացարաններ էին
որոնք օրը քանի մը անզամ կը
մաքրուէին առատ ջուրով: Հազիւ
զբոսաշրջիկներու պասերը կանք
առնէին, երիտասարդ տղաք
ամնիջապէս կը սկսէին պասերը
լուալ: Անվճառ էր, բաց շարժաւարը
կամ խումբի պատասխանատուն
քանի մը թրքական լիրա
«պախչիշ» (նուէր) կու տար: 2012-
ին երբ Արշակ Տիգրանեան
վարժարանի աւարտական դասսա-
րանի աշակերներուն հետ Հայաս-
տան կը գտնուէի «Համպիկ թուրք»ի
տէր եւ տնօրիչն Պրն. Համպիկ
Մաթինեանին հետ, ըստ որ ինք,
որպէս յաճախակի զբոսաշրջիկներու
խումբեր Հայաստան բերող, միշտ
դժուարութեան կը հանդիպի իր
խումբի անդամներուն, մանաւանդ
տարի քաւորներուն, «Հանգստա-

Նալու» վայրեր գտնելու: Հստ Պրն.
Մաթինեանի, Հայաստանի տարած-
քին զբոսաշրջիկներու զործածած
ճամբաններուն վրայ եօթը (7)
«Հանգստարան»ներու պէտք կայ:
Պրն. Համարիկ Մաթինեանը
Հայաստանի զբոսաշրջիկութեան
պատասխանատուներու հետ խօսած
է այս մասին եւ նոյնիսկ առաջարկած
է որ ինք, բոլորին համար, իր
հաշոցն, որպէս նուէր, հատ մը
շինէ, որպէս նմուշ, եթէ կառավա-
րութիւնը հողը տրամադրղէ: Իրեն
ըտուած է որ ինք հողն ալ պէտք է
գնէ որպէսզի իրեն արտօնուի նման
կառոյց մը շինել: Տակաւին կը
սպասենք այն երջանիկ օրուան երբ
Հայաստանի զբոսաշրջիկութեան
պատասխանատուները յարմար
վայրերու մէջ նման հանգստարան-
ներ, «Rest Area»ներ կառուցեն:
Երգ մը կայ կը միշէ՞ք «Դու
սպասիր ես կը գամ...»:

Ղորրորդ դարուն, Գրիգոր
Լուսաւորիչ Աշտիշատի մէջ գտնուող
մեհեանները քանդելէն ետք տեղւոյն
վրայ կը շինէ Առաքելոց վանքը,
որը շրջան մը կը ծառայէ որպէս
Հայաստանեաց Եկեղեցւոց կեղրոն,
մինչեւ որ Վաղարշապատի մէջ
կառուցուի Սբ. Էջմիածինը:
Առաքելոց Վանքը շուտով կը
դառնայ ուսումնական մեծ կեղրոն:
Այս Վանքը նշանաւոր է նաև
Անդրանիկ Փաշալի հերոսական
դիմադրութեան թրքական 5000-
նոց բանակայիններու դէմ:

Մուշի շրջանը նշանաւոր է եւ
Սուրբ՝ մեզի համար, քանի
Հացեկացի մէջ (Մուշին 15 քմ.)
դէպի հիւսիս արեւելք) ծնած է Սբ.
Մեսրոպ Մաշտոցը: Նոյնպէս, հայոց
պատմահայրը, Մովսէս Խորենացին,
ստեղծագործած եւ թաղուած է
Առաքելոց Վանքին մէջ:

Մուշը շրջան մը պատկանած
է Մամիկոնեաններուն, ապա
Բագրատունիններուն, եւ վերջապէս՝
Օսմանցիններուն։

Պատերազմէն առաջ Մուշի շրջանին մէջ կ'ապրէին շուրջ 60,000 հայեր: Թուրքերն ու Քիւրտերը սակացն, իրենց «իրաւունք» վերապահած էին հայերը կեղեքելու, կողոպտելու, աղջիկները արեւանգելու, բռնաբարելու, սպաննելու եւ ամէն տեսակ խժդժութիւններ գործադրելու: Յունիս 26, 1914-ին, Մուշի կառավարիչին հրամանով բոլոր հայ տղամարդիկը գորակոչուեցան: Երբ երիտասարդները գացին, թուրքերը աւելի քան 2000 տարիքաւոր մարդոց հաւաքեցին եւ դէպի Ուրֆա աքսորեցին: Ճամբան սակայն, մարաններու մէջ յարդ լեցուցին, քարիւղով «օծեցին» եւ հայերուն ողջ-ողջ ալրեցին: Երբ 1916 Փետրուարին Ռուսական բանակի զինուորներն ու հայ կամաւորները Մուշ մտան, շատ քիչ հայերու հանդիպեցան հոնորունք սպանդէ ազատուելու համար իսլամացած էին: 1915-ի աքսորին, Մշեցինները Սբ. Առաքելոց եկեղեցին քանդակներով գեղեցկացած մեծ դուռը շալկած միասին տարին հայաստան ուր այդ կը պահուի մինչեւ այսօր: Կրնա՞ք այդ մարդոց հաւատքը երեւակայէլ: Աքսորի ճամբաններուն համար հաց եւ ջուր տանելու, եկեղեցին դուռը շալկած ճամբայ ելած են: Ես կը խոնարհմ այդ բարի, պարզուկ բայց տեսիլք ունեցող հերոս գիւղացիններուն առջեւ:

Նետուած «Սուլուխ»ի կամուրջը:
1915-ին, հազարաւոր հայեր այս
կամուրջին վրայէն անցնելով
քայլեցին մինչեւ իրենց սպանդա-
նոցը: Հու, թուրք ոստիկանները
մէկ-մէկ կը ստուգէին աքսորուող
հայերը որպէսզի որեւէ մէկը
չպահուածէր....

Մուշի կեդրոնէն մօտ կէս ժամ
հողածածք ճամբայէ մը քալելով
գացինք Սբ. Աստուածածին
եկեղեցին: Աւելակ այս եկեղեցիի
պատերը սակայն կը վկացէին իրենց
անցեալի փառքը: Քարուքանդ եղած
դունէ մը մտանք ներս: Տանիք չկար
(«Եկեղեցին հայկական, մէն մի
քարին տակ գետնի, Դէպի երկինքը
բարձրացող զաղտնի ճամբայ մը
ունի»...): Հոս՝ բաց էր երկինքը,
«զաղտնի ճամբայ» չկար: Քանի
որ ջարդուած Մշեցիներու
անգերեկման մասունքներուն վրայ
ծաղիկ բերող չէ եղած, եկեղեցիին
մէջ, աղբերու տակէն տեսակաւոր
եւ զունաւոր ծաղիկներ բուսած
էին ի յարգանք եւ ի յիշատակ
Մշեցի նահատակներուն: Հողը
կուլար իր զաւակները, իր տէրերուն
սպանդը, բայց զիտէր նաեւ յարգել
զանոնք:

Դարձեալ Դոկտ. Կարպիս Տէր
Եղիաչեանի առաջարկով եւ Երեցկին
Սանտրա Առաքելեանի եւ Գէորգ
Յակոբեանի առաջնորդութեամբ
«Տէր Ողորմեա»ն եւ «Հայր Մեր»ը
երգեցինք: Զեմ զիտէր, Աստուած
լսե՞ց արդեօք մեր աղօթքը: Երբ
սակէ հարիւր տարի առաջ հայ
մանուկներու անմեղ, միւռոնաբոյր
շրթներէն այս աղօթքները կը
բարձրանային առ Աստուած, երբ
կաթնաբոյր պատանիներն ու
աղջիկները սարսափահար կը
զիմէին Աստուծով ստոյք մահէ
փրկուելու, երբ վարդաբոյր
հարսերն ու խնկաբոյր մամիկները
կ'աղօթէին, երբ հողաբոյր մեր
հայլերն ու պապիկները ծնկաչոք
կ'աղերսէին առ Աստուած, արդեօք
Աստուած լսե՞ց անոնց աղերսանքը

որ հիմա, մեր, զբոսաշրջիկ -
ուխտաւորներուս աղօթքը լսէ...:
իրաւոնք ունի նաք ընդպվելու թի ոչ
պարզապէս պիտի ըսենք Աստուծոյ
կամքն էր այդե, կամ ,մեր խելքը
Աստուծոյ գործերուն չի հասնիրե:
Զէ? որ Աստուծաշունչը կ'ըսէ որ
,տերեւ մը անգամ չի շարժիր
առանց Աստուծոյ կամքինս... Որեմն,
ինչպէ՞ս շարժեցան հարիւր
հազարներով թուրքերուն եւ
քիւրտերուն արիւնաթաթախ,
մահասփիւր ձեռքերը:

Սբ. Աստուածածին եկեղեցին
շրջակայքի բոլոր տունները
հայապատկան էին: Կարգ մը տուններ
փլատակ վիճակի մէջ էին տակաւին,
ուրիշներ? բնակեցուած թուրքերու
կամ քիւրտերու կողմէ: Բնութեան
ծոցին մէջ, բլուրներու կանաչապատ
լանջերուն հանգչած շատ աղոտոր
տուններ էին: Տակաւին նորոգութ-
իւններու չէին սկսած: Կանուխ էր:
Հաւանաբար յիսուն տարի ետք
նորոգութիւնները սկսին... :

Երբ քիչ մը ընդգամած
Եկեղեցին դէպի պասը կը քալէինք
«պաճանախ»իս Գէորգ Յակոբեանին
հետ, ինքնաշարժ մը կեցաւ եւ
վստահաբար հասկնալով որ հայեր
ենք եւ եկած ենք մեր եկեղեցին
քանդումը ողբալու, թրքավայել
ժպիտով մը «խօզ կէլտինիկ» (բարի
եկած էք) ըստաւ: Ըսկինք որ մենք հայ
ենք եւ հարցուցի որ ինք կամ իր
մեծ հայրը հա՞յէ: Ոչ ըստաւ, թուրք
եմ, եւ առաջարկեց որ մեզ պտտցնէ:
Չեմ կրնար ըստաւ ձեզ ճաշի տանիւ
որովհետեւ Ռամազանի մէջ ենք,
բայց ըստաւ, եթէ սպասէք մինչեւ
իրիկուն, մեզի կ'երթանք եւ քէֆ
կ'ընենք...: Պատասխանեցի իրեն
ըսելով որ եթէ իրենք քիչ մըն աւ
սպասեն, «պիզ պինլիք կէլէճիիք
վէ սօնա քէֆ էտէճիիք» (մենք
հազարներով պիտի գանք եւ վերջը
քէֆ պիտի ընենք), համեցա՞ւ ըստածու,

覃文平 17

The Cotsen Institute of Archaeology at UCLA announces

The 2nd Hampartzoum and Ovsanna Chitjian Conference in Armenian studies:

"Armeno-Persian Relations and the Persarmenian Community Throughout the Ages"

Saturday, November 14th, 2015. 11:00 AM – 5 PM

Featured speakers

Dr. Marco Brambilla: "The Architecture of the Houses of the Armenians in New Julfa." (University of Rome)

Prof. Touraj Daryee "Reflections on the History and Society Arshakuni Armenia and Arsacid Iran." (UC Irvine)

Ms. Kristine Martirosyan-Olshansky: "Prehistoric Connections between the Inhabitants of the Armenian Highlands and the Iranian Plateau." (UCLA).

Prof. Bert Vaux "The Armenian Dialect of Salmast." (University of Cambridge)

To be held on UCLA campus in Royce Hall, Room 314.

Free Admission

Paid parking available in Structure 4 or 5. \$12.

RSVP required for luncheon: <RSVP@ioa.ucla.edu>

This Conference is dedicated to the memory of

Archbishop Goran Babian (1941-2015), Prelate of New Julfa (1978-2002).

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՌԹԻ ՆԱ ԳՐՉՈՎ ԵԿԱՒ՝ ԱՆՅԱՂԹ ԶԵՆՔՈՎ...

Դ. ԿՈՐԻՒՆ

Հոկտեմբեր ամիսն ենք ապրում իր աշնանային թովիչ շունչով եւ բնութեան նախշուած տեսարաններով։ Մեր հայերիս մօտ հոկտեմբերը նշանաւորուում է մշակոյթի ամսով, դպրութիւն եւ մշակոյթ կերտողներին նուրուած ամիս։ Մշակոյթ ասելով հասկանում ենք հոգեկան եւ մտային արժէքներ, սովորութիւններ եւ աւանդութիւններ։ Հնադարեան մեր մշակոյթը հարուստ է իր միջուկընդերքով եւ կոթողներով, ահանրա մագնիսական ուժի չնորհիւ է, որ հայը իր փոթորկայոյզ դարաշրջանների ոլորտներում նոյնիսկ կարողացել է գոյատեւել եւ մեր ժամանակների բարդ իրավիճակին համել ու ստեղծել պետականութիւն։ Դպրութիւն եւ մշակոյթ առանձին տերմիններ չեն, դպրութիւնը մշակոյթ կոչուած գանձարանի արածանդեայ մէկ ճիւղն է կազմում։

Մշակոյթի ճառագալթող հիմնաքարը պատկան ժողովուրդն է իր տաղանդներով ու ձիրքերով, դպրութեան առանցքն է կազմուծ լեզուն եւ լեզուամածողութիւնը։ Մեր հայերիս լեզուն հայերէնն է, այբուբենի արարիչը՝ Սր. Մեսրոպ Մաշտոցը զայն կեանքի կոչելով 406թ.։ Մեսրոպեան տառերի գիւտով հիմքը դրուեց հայոց դպրութեան, եօթանասնից թարգմանուեց Աստուածաշոնչը Սր. Մահակ կաթողիկոսի ջանքերով, որը գերազնահատուեց որպէս «Թագուհի թարգմանութեանց», նաեւ թարգմանիչ Վարդապետների միջոցաւ թարգմանուեցին բազմաթիւ կրօնական եւ այլ գրքեր։ Տառերի գիւտով եւ ինքնուրոյն դպրութեան կայացումով հունաւորուեց հայ ժողովրդի յաւերժի երթի ճամբան։

Փառք ու պատիւ նրանց լուսապակ յաւերժ յիշատակին։
(Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցին ձօնուած իմ պոէմը՝ «Փառքը Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի»-ից մի պտղունց հատուած է ներկայացուած)։

ՆԱԽԵՐԳԱՆՔ
Տարօն գաւառի Հայեկաց գիւղում,
Շինական Վարդանի ընտանիքում,
Յամի տեսան 360 քուականին,
Մի մանուկ ծնուեց։

Նրան մկրտեցին Մեսրոպ անուն,
Յետոյ անուն-ազգանուն ընդելուզուած,
Ոնց ջահը ժամի լոյսերով փնջուած,
Յորդորչուեց Մեսրոպ Մաշտոց անուն։

Նրա տաղանդն ու ձիրքն անքելուած,
Մի օր պիտ բոնկէր ի սէր հայութեան,
Հայոց համար ձակատագիր նշտէր,
Յաւերժ կեանքի նամբան առաջնորդէր։

Անյոյս վիճակին յոյս, հաւատի ներշնչէր,
Սեփական դպրութեամբ ազգը զինէր,
Լուսոյ տանարներ ամենուր հիմնէր,

Հայաստան աշխարհը լուսաւորէր։

Երկնեց հայառքի, խորհրդաւոր նշանագրերը,

Հայի արիւնից ու եռթիւնից ծնուած գրերը,

Հայի հոգու պէս գերեցիկ ու արեւոտ տաները,

Հայի հաւատիր նառագայրող Աւետարանը։

Նրանի լոկչոր ու ցամաք գրեր չեն,

Մէկ-մէկ ներհուն ուժ են գերբնական,

Մէկ-մէկ նառագայր են արեւագունդ,

Մէկ-մէկ գագար են լիառն Արարատ։

Նա տառապանիով, բայց սիրով արարեց զրեր, Անարիւն զինի, զօղող, առինքնող եւ արեւային, Խաւարակուու մտինը լուսաւորող փարոսներ, Հայոց սրտերը միացնող պատզամերկնային։

Հայի Աստուածը նրան օգնեց, Արարումի ձիրք ու տաղանդ տուեց,

Որ հայի հաւատիր ամեղծ պահի,

Որ հայ սրտերի կապը չերմպահի։

Ճգնութեամբ կեանիր արգաւաւորուեց,

Ամէն կողմ լուսոյ նրագներ վառեց,

Հրաշագեղ տառերը լուսապայծառա,

Ճառագեցին յաւերժութեան

նամբան։

*****

Տօն է՝ խնդուրիւն, երգն է հնչումքեղում, Բամբիր, տաւիդ եւ եօթնաղի բնարն է նուազում, Երգումնեն գուսանները, գովնն են անում Մեսրոպի, Որ իր գիւտով նոր շունչ ու րոիչէ բերում հայերին։

Հայոց հողի արևահամ զինին է շէկ կարասներում պղջում, Գաւաքները ուրախ ու զուարք ձեռից ձեռն են անցկացւում,

Կարողիկոս, արքայ եւ պալատականներ կենաց են խմում, Ողջունում են Մեսրոպի գոհար խօսերով փառարանում։

Այսպէս օրեր խանդավառ,

Շար. Եղ 19

ARMENIAN SOCIETY OF LOS ANGELES PRESENTS

ODE TO ARMENIA ԶՕՆ ԲԱՅԱՍԱՍԱՒ

We Remember and Demand

COMMEMORATING THE 100TH ANNIVERSARY OF THE ARMENIAN GENOCIDE

ՀԱՅՈՅ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 100-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑ

Armenian Society of Los Angeles Choir
“Los Angeles Symphonists” Orchestra
Music Director: Mikael Aretisyan
Soprano: Nune Genjorian
Tenor: Suren Mkrtchyan
Duduk: Ruben Harutunyan
ISM Youth Choir
Choirmaster: Lusine Meliksetyan

Հոս Անձելլսի Իրամահայ Միութիւն
Հոս Անձելլսի Սիմֆոնիք նուագախումբ
Ղեկավար՝ Միքայէլ Աւետիսան Սօփրանօ՝ Նուևէ Գէնույեան Թենոր՝ Սուրեն Մկրտչեան Դուդուկ՝ Ռուբէն Յարութիւնեան Միջազգային Երաժշտական Դպրոցի Երգչախումբ
Խմբավար՝ Լուսինէ Մելիքսէլյան

October 25th, 2015 at 7:00pm.
Glendale Presbyterian Church
125 S. Louise St., Glendale, CA 91205

Ticket info & Reservation: (818) 241-1073

ՄԱՐԴԿՈՒԹԻՒՆԸ ԶԿԱՐՈՂԱՑՄԱՆ ԴԱՍԵՐ ՔԱՂԵԼ

Շարունակուածէջ6-էն

թիւնը մէկն էր՝ ոչնչացնել մի ամբողջ ազգ, ոչնչացնել նրա մշակովից», - ասել է Դեղիրը:

«Արմենպրէս»-ի հարցին, թէ արդեօք այսօր Մերձաւոր Արեւելքում տեղի ունեցող իրադարձութիւնները չեն փաստում, որ մարդկութեան դէմ յանցագործութիւնների կանխարգելման միակ տարբերակը կատարուած ցեղասպանութիւնների ճանաչումն ու դատապարտումն է, Դեղիրն ասել է, որ կատարուածի լիշողութիւնը պէտք է վառ պահել, քանի որ այն համամարդկային նշանակութիւննեւն էրութիւնը ունի:

«Մարդկութիւնը չկարողացաւ դասեր քաղել Հայոց ցեղասպանութիւնից, եւ այսօր տեղի է ունենում այն, ինչ տեղի է ունենում: Ճենց այս պատճառով լիշողութիւնը վառ պահելու աշխատանքը շատ կարեւոր է եւ համամարդկային հնչեղութիւն ունչա-

նակութիւն ունի: Պէտք է շարունակել պայքարը բոլոր երկրներում՝ Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման ուղղութեամբ, այդ թուում, անշուշտ, նաեւ թուրքիայում: Թուրքիան պէտք է առերեսուի իր լիշողութեան հետ, ճիշտ այնպէս, ինչպէս Գերմանիան: Սա շատ կարեւոր է հաշտեցման համար եւ հենց սա է ֆրանսացի ուղերձի իմաստը: Մենք բոլոր երկրներում հնարաւորութեան սահմաններում արտայալուում ենք Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման օգտին», - վերջում ասել է Հարլեմ Դեղիրը:

Հարլեմ Դեղիրը Հայաստանում է՝ մասնակցելու երեւանում Հոկտեմբերի 10-11-ը կայանալիք Ֆրանկոֆոնիայի միջազգային կազմակերպութեան նախարարական համաժողովին: Այցի շրջանակում Դեղիրը կը լինի նաեւ Հայաստանի ֆրանսական համալսարանում եւ հանդիպում կ'ունենայ ուսանողների եւ պրոֆեսորադասախոսական կազմի հետ:

ՄԱՅՐԸ ԱՐԱՄԻ «ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ» ՔԱՆԴԱԿԸ

Շարունակուածէջ8-էն

Հայաստանի բռնագրաւուած շրջաններու ձեւով բացուածք մը կայ եւ ուրկէ հարիւրաւոր աղաւնիներ, երամ առ երամ, կը պաղթեն դէպի օտար շրջաններ: Այս աղաւնիները առանձին առանձին եւ իրարմէ տարբեր ձեւերով պատրաստուած են արուեստագտին կողմէ: Ոմանց շարժութիւն մէջ կարելի է նշանակած զարգութիւնը ցաւը, կորուսի տիրութիւնը եւ ոմանք ալ տարածուած թեւերով՝ ի նշան Յիսուս Քրիստոսի խաչելութեան եւ տառապանքին: Անոնց թոփչքը կը խորհրդանշէ իրենց ծննդավարէն արմատախիլ եղած եւ աշխարհի չորս ծագերուն ցրուած ժողովորդի մը պատմութիւնը: Սակայն այս

աղաւնիներու գաղթին մէջ յուսալից երեւոյթ մը կայ՝ առիթը վերապրելու եւ խոստումը նոր կեանքի նոր Աշխարհին մէջ: Արուեստագէտ Մայքըլ Արամի խօսքին մէջ ըստ. «Այսքան երկար ժամանակ անհաւատալի կերպով ծանր եւ լուռ տիրութիւն մը համակած էր մեր ազգային ինքնութիւնը: Այս քանդակը պատրաստելով ես իրապէս հաղորդակից եղայ մեր նահատակներու եւ վերապրողներու խոր վիշտին: Այս գործս դժուար կերպով պատրաստեցի, սակայն երբ այսօր շուրջս կը նայիմ: իմ սիրտս խոր յուզումով կը լեցուի որ մենք հոսենք: Մենք այն հունտերն ենք՝ որոնք ծլան ու ծաղկեցան այդ թաղուած հոգիներէն:»

ՇԱԲԱԹՈՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑԻ ՎԵՐԱՍՈՒՏ

Շարունակուածէջ8-էն

անհրաժեշտ է ճանչնալ զայն, սկզբունքին հաւատացող Պրև. Նորայր Տատուրեանի պատրաստութեամբ ցուցադրուեցան սահիկներ, ծանօթացնելու հայ աշակերտին՝ հայրենի բնաշխարհը, մայրաքաղաք երեւանը՝ իր առօրեացով, պատմական կոթողներն ու յուշարձանները, խաչքարերը, Հայաստանի լեռնաշխարհն ու հիանալի Սեւանայ լիճը, Մատենադարանը իր «Մեարով Մաշտոց» արձանով, պետական հաստատութիւնները, ազգային խորհրդանշանները եւ ամենին կարեւորը՝ մեր բանակն ու զինուրականութիւնը: Մեր անկախ պետութեան նուածումներէն մին համարուղ լեռնային Հարաբերադրադիման տեղ գրաւած էին այս սահիկներու ցուցադրութեան մէջ, ուր հայկական դրօշը կը ծածանէր արիւնից ծորած երիգ ԿԱՐՄԻՐՈՎ, երկնքից կտոր մը պոկուած ԿԱՊՈՅՏՏՈՎ,

հասուն հասկերի շող ՆԱՐՆՋԱԳՈՅՆՈՎ: Բոլոր համարուաններու ու տարիքներու պատկանող աշակերտութիւնը հիացմունքով ու ապրումով կը դիտէր ցուցադրուած պատկերներուն՝ պատասխանելով նաև իրենց ուղղուած հարցութեան:

Տօնակատարութեան փակումը կատարուեցաւ ե. Զարենցի «ԵՍԻՄ ԱՆՈՒԾ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ» բանասենդութեան արտասանութեամբ եւ Հայաստանի քայլերգով, վերանորոգելով՝ մեր սիրելի հայրենիքին՝ ԱՇԱՏ, ԱՆԿԱԽ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ հաւատարիմ մնալու ուխտը:

Փաստինալի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ շաբաթօրեայ վարժարանը իր չորս դասարաններով կը ծառայէ Ս. Գաբրիէլ հովիտի 4-16 տարեկան հայորդիներուն: Դպրոցի առաքելութիւնն է ընտիր գրականութեան առընթեր՝ արուեստի, երգի եւ պարի միջոցով աշակերտներուն տալ հայեցի դաստիարակութիւն ու զանոնք կապել մայրենի լեզուին եւ հայրենիքին:

ԱՊԱՔԻՆՍԱՆ ՄԱՂԹԱՎ

Տեղեկացանք որ Լաս Վեկասի ՄԴՀԿ «Հայկ Բժշկեան» մասնաճիւղի ատենապետ ընկ. Ճորճ Յակոբեան ենթարկուած է անակնկալ վիրահատութեան եւ այժմ կը բոլորէ հանգիստի շրջան:

Այս առթիւ «Մասիս» մեր շրջանակի անունով շուտափութապաքինում կը մաղթէ վաստակաշատ ընկերոջ:

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՌԹԻ

Շարունակուածէջ16-էն

Հայոց երկրում, Մասիսների փէշին խմբուած, Հայորդիները տօնական՝ կենացներով իրավան, Փառի պատի են մաղրում Մեսրոպ Մաշտոցին: Քայլն առաջին մտածուած, Մրագրուածութեան սահմաններում արտայալուում ենք Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման օգտին», - վերջում ասել է Հարլեմ Դեղիրը:

Հայաստան աշխարհի Գործը լուսաւորութեան Սոկեմբերի 10-11-ը կայանալիք Ֆրանկոֆոնիայի միջազգային կազմակերպութեան նախարարական համաժողովին: Այցի շրջանակում Դեղիրը կը լինի նաեւ Հայաստանի ֆրանսական համալսարանում եւ հանդիպում կ'ունենայ ուսանողների եւ պրոֆեսորադասախոսական կազմի հետ:

Հայաստան աշխարհի Գործը լուսաւորութեան Սոկեմբերի 10-11-ը կայանալիք Մաշտոցին:

Հայաստան աշխարհի Գործը լուսաւորութեան Սոկեմ

ԱՐԹՈՒՐ ԱԲՐԱՅԱՍԸ՝ ԵՐԵՒԱՆԻ ՊԱՏՈՒԱԻՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻ

Պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտի սուպերմիջին քաշային կարգում WBO վարկածով աշխարհի ախոյեան Արթուր Աբրահամին շնորհուել է երեւանի պատուաւոր քաղաքացու կոչում:

Երեւանի քաղաքապետարանի յարակից տարածքում անցկացուող «Էրէբունի-Երեւան» տօնակատարութեան պաշտօնական հանդիսութեան ժամանակ 35-ամեաց բռնցքմարտիկին կոչումը շնորհել է երեւանի քաղաքապետ Տարոն Մարգարեանը:

Յիշեցնենք, որ Արթուր Աբրահամը յաջորդ մենամարտն անցկանելու է Նոյեմբերի 21-ին Գերմանիայի Համարկեր քաղաքում, որտեղ հանդիպելու է անգլիացի Մարտին Մարէյին:

ԵՐՈՊԱՅԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԵԱՆ ԶՏՈՒՄԻ 10-ՐԴ ՀԱՆԳՈՒԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՄԲ ԱՒՐՏԵՑ

Եւ ը ո պ ա յ ի ախոյեանութեան գոտումի մրցումներու 10-րդ եւ վերջին հանգուանին, Հայաստան կատարեց իր վերջին մրցումը Վազգէն Մարգսեանի անուան »Հանրապետութեան Մարգարաշտականի դէմ, որ յաղթանակի պէտք ունէր աւարտական հանգուան համելու համար: Հիւրերը կանուին ճնշեցին եւ 9-րդ վայրեանին ալպանական յարձակում մը զսպելու ատեն կամօ Յովհաննիսեանը սիալմածք նշանակեց Հայաստանի դարպասին մէջ: 23-րդ վայրկ եանին »Զիւրիխի Պերաթ Տիկիմսիթին նշանակեց Ալպանիու երկրորդ կոլլ, Մեմուշայի փոխանցումին օգտուելով եւ 76-րդ վայրկեանին »Զիւրիխի Սատիքուն դարձաւ երկրորդ կոլին հեղինակը: Երկրորդ կիսախաղին Օզպիլիսը փոխարինեց Եռլազարչեանը, Մարգստըլ փոխարինեց Մովսիսեանը եւ Պողոսեանը փոխարինեց Գէորգ Ղազարեանը, սակայն մրցումին արդիւնքը փոխել կարելի չէր: Հայաստան կրեց իր վեցերորդ պարտութիւնը 0-3 հաշիւով եւ երկու կէտով գրաւեց խմբակին վերջին դիրքը: 2006-ին ետք այս մէկը Հայաստանի ամենատկար արդիւնքն էր Եւրոպայի գոտումի մրցումներուն:

Չորրորդ խմբակին մէջ Գերմանիան եւ Լեհաստանը գրաւեցին առաջին երկու դիրքերը եւ հասան աւարտական հանգուան, իսկ իրլան տան շահեցաւ փլէ օֆի առիթ:

Վեցերորդ խմբակին մէջ Հիւրիսային իրլանտան եւ Ռու մանիան ապահովեցին աւարտական հանգուանի տոմմար, իսկ Հունգարիան գրաւեց փլէ օֆի դիրքը:

Իներորդ խմբակին մէջ Ալպանիան առաջին անգամ ըլլալով հասաւ աւարտական հանգուան, մինչ Դանիան փլէ օֆի մրցում պիտի խաղաց ապահովելու համար իր տոմմար:

ՅՈՎԵՖ ԲԼԱՏԵՐ. ՆՐԱՆՔ ԿԱՐՈՂ ԵՆ ՈՉՆՉԱՑՆԵԼ ԻՆՉ, ԲԱՅՑ ՈՉ ԻՄ ԳՈՐԾԸ

ՖիֆԱ-ի նախագահ Յովէֆ Բլատերը յայտարարել է, որ չի պատրաստում յանձնուել գժուարութիւնների պատճառով: Վերջերս 79-ամեաց շուէցարացին 90 օրով գրկուել էր իր լիազօրութիւններից:

«Իմ հետ ամէն բան կարգին է, հիանալի եմ զգում ինձ: Ես մարտիկ եմ: Նրանք կարող են ոչնչացնել ինձ, բայց իմ ամբողջ կեանքի գործը ոչնչացնել չի յաջողութի», - Բլատերի խօսքը մէջբերում է Schweiz ամ Sonntag-ը:

Յիշեցնենք, որ 90 օրով իրենց լիազօրութիւններից գրկուել են նաեւ ՖիֆԱ-ի փոխնախագահ Միշէլ Պլատինին (ՈՒԵՖԱ-ի նախագահ) եւ կազմակերպութեան գլխաւոր քարտուղար Ժերոմ Վալկէն: Վերջերս Շուէցարիայի իրաւապահ մարմինները քրէական գործ են յարուցել Բլատերի նկատմամբ՝ նրան կասկածելով փինանսական միջոցների խրացման եւ յանցաւոր անփութութեան մէջ: 79-ամեաց շուէցարացուն կասկածում են նաեւ 2011թ. Փետրուարին ՈՒԵՖԱ-ի նախագահ Միշէլ Պլատինին 2 մէլիոն շուէցարական ֆրանկ կաշառք տալու մէջ:

Յովէֆ Բլատերը 1998-ից է դէկավարում ՖիֆԱ-ն, իսկ Մայիսի 29-ին նախագահի պաշտօնում ընտրուել էր 5-րդ անգամ: Դրանից 5 օր անց նա յայտնեց հեռանալու մասին, սակայն յետոյ որոշեց մնալ մինչեւ 2016-ի Փետրուարի 26-ը կայանալիք նախագահական ընտրութիւնները:

ՈՌՆԱԼԴՈՒՆ ՌԵԿՈՐԴԱՅԻՆ «ՈՍԿԵ ԽԱՂԱԿՈՇԻԿԸ» ԿԸ ՍՏԱՆԱՅ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 13-ԻՆ

Մադրիդի «Ռէալ» 30-ամեաց յարձակուող Կրիշտիանու Ռոնալդուն «Ոսկէ խաղակօշիկ» մրցանակը կը ստանայ Հոկտեմբերի 13-ին: Արարողութիւնը կը կայանայ Մադրիդում, յայտնում է Marca-ն:

Պորտուգալիայի հաւաքական աւագանական յարձակում մը զսպելու ատեն կամօ յակուու կուրդանայ այդ մրցանակին, որը շնորհում է եւրոպական առաջնութիւնների լաւագոյն ոմբարկուին: «Ոսկէ խաղակօշիկը» յանձնում են 1968-ից եւ դեռ ոչ ոք այն չի ստացել 4 անգամ:

Յիշեցնենք, որ Սպանիայի նախորդ առաջնութիւնում Ռոնալդուն մասնակցել էր 35 խաղի եւ դարձել էր 48 կոլի հեղինակ: Պորտուգալիայի յարձակուողը «Ոսկէ խաղակօշիկին» արժանացել է նաեւ 2008-ին, 2011-ին եւ 2014-ին:

GLOBE SOCCER AWARDS. ՏԱՐԻՒՅ ԼԱՒԳՈՅՑ ԱԿՈՒՄԲԻ ՀԱՒԱԿԱՆՈՐԴՆԵՐԸ

Ակումբների եւրոպական ասոցիացիայի Globe Soccer Awards մրցանակի թեկնածուների եզրափակիչ ցանկում ընդգրկուել են Զեմպիոնների լիազայի յաղթող «Բարսելոնան», եզրափակիչի մասնակից Թուրքինի «Յուլիուս Բարսելոնա», Միւնիենի «Բաւարիան», ֆրանսական

ՊՄՁն եւ ուկրայինական «Դնեպրը», հաղորդում է Tuttosport-ը: Անցած մրցաշրջանում «Դնեպրը» կարողացաւ համել եւրոպայի լիգայի եզրափակիչ, թէեւ Ուկրայինական ներքաղաքական լարուած իրավիճակի պատճառով տնային հանդիպումներն անցկացնում էր չէզոք խաղաղաշտում:

Յաղթողին կ'որոշեն ֆուտապլի յայտնի գործիչներ: Մրցանակաբաշխութիւնը տեղի կ'ունենայ Դեկտեմբերին Արաբական կմիրութիւններում: